

ARAŞTIRMA SERİSİ No.10

İnisiyasyon ve Ezoterizm

Dışrak-İçrek

Ezoterizm, bazı seçilmiş kimselere -ki bunlara mürit diyeceğiz- sözlü olarak verilen bilgilerdir. Bu bilgiler sayesinde mürit kendisi ve evren hakkında çeşitli bilgiler elde eder. Daha doğrusu, bütün bunlara ait hakikatlere nüfuz etmeye çalışır. Bir de bunun zıttı olan bir öğreti şekli vardır: Haricilik ya da "Egzoterizm". Buna da, Türkçe bir karşılık olarak "Dışrak" denilmektedir. Dışrak ve içrek öğreti... Aslında, ezoterizme girmek için önce egzoterizmden geçmek gerekir. Yani önce bir şeyin "dış anlamından" başlanır, ondan sonra yavaş yavaş "iç anlamına" doğru gidilir.

Doğrudan doğruya bir hakikatin kendisiyle karşılaşmanın imkânı yoktur. Birçok tarikatlarda "Dışrak ve İçrek" olmak üzere insanları hemen ikiye ayırırlar. İçrek olanlar, hakikati daha çok yakından sezmiş ve anlamış olanlar, dışrak olanlar da bu hakikate daha temas etmemiş, fakat o yolda çalışanlardır. Bu tip bir ayırım, her doktrinde zorunlu olarak vardır ve çeşitli kelimelerle ifade edilmiştir; apaçık-gizli, geniş yol-dar yol, büyük tekerlek küçük tekerlek, kabuk-çekirdek gibi. Bunun gibi zıtlıklar aslında bir şeyin ifadesini kolaylaştırmaktadır. Gizli'nin muhakkak bir zıddı vardır, o da "apaçık olan"dır. Çünkü "apaçık"ı ortadan kaldırırsanız, her şey gizlidir. Ya da gizliyi ortadan kaldırırsanız, her şey apaçıktır. İkisinin birarada bulunabilmesi ancak bizim için bir kavram teşkil edebilmektedir.

Bunlar, dolayısıyla, birbirlerini tamamlamak üzere mevcut olan iki kavramdır. İkisi, birbirinden çok farklı şeyler de değildir. Ezoterizmin en eski metinlerini bize aktaran eski Yunan'da dinler, felsefeden önce bu yolu seçerlerdi. Yani bütün dinler ezoterik mahiyetteydi. Dinsel sırlar gizli olma anlamını içerirdi, aynı zamanda. Dinsel sır hem bir ağız kapanıklığını, suskunluğu ihtiva eder, hem de gizlidir; onu herkes bilmez. O dine mensup olan ona ait bilgiyi sıkı sıkı saklamak zorundadır. Zaten ezoterik olarak anlatılan eski Yunan dinlerinden (Dionisos, Orfizim, Fisagor) hepsi aşağı yukarı bu yolu takip ederler ve bunu uygularlardı.

Bir sırda eren kimse için "Mist" tabiri kullanılırdı eski Yunan gizemciliğinde. Bu kimse, içinde bulunduğu öğretinin büyük sırlarına, bilgilerine vakıf olmuş bir kişiydi. Büyük gerçekler hakkında hemen hemen hiç kimseye bir şey söylemezler, hatta bunun için yemin ederlerdi. Bu yemin merasimlerinin en güzelleri "Elözis" tarikatına mensup yazılı belgelerde mevcuttur. Elözis tarikatının en büyük simalarından birisi de Eflâton'dur. Nedense 18,19 ve 20. yüzyılın felsefi akımları içerisinde spiritüalist filozof olarak isimlendirilen Eflâton aslında büyük bir tarikat kurucusudur. Yani Elözis tarikatının en büyük şahsiyetlerinden biri.

Fisagorculukta adayın karakterini ölçmek için, onun kendisine verilecek bilgileri ne derecede sükût içerisinde saklayıp saklamadığı hususu da takip edilirdi. Başkalarına öğrendiklerini gelişigüzel söyleyip söylemediği gizliden gizliye izlenirdi. Sırrı saklayabiliyor mu saklayamıyor mu? Bu anlaşılmaya çalışılırdı. Bazı gizli tarikatların artık bugün gizlilikleri de pek kalmamıştır. Örneğin, Roz Kruvalar (GülHaç),

Tampliyeler, Fran Masonların. Bunlar çok eskilerde gerçek bir gizli tarikat tarzında çalışırlardı ama, artık gizliliğe de pek gerek kalmamıştır. Zira bilim denen meraklı göz, evren ilkelerini teker teker ortaya çıkartmakta serbesttir. Eskinin "sır" olarak mevcut olan bilgileri bugün artık bu özelliğini koruyacak durumda değildir. Bilim adamının lâboratuvarında gerçekler yavaş yavaş ortaya çıkmaktadır.

Sükût Etmek

Susmak, dolayısıyla "sükût etmek", bir meslek, sanat ve ilimle ilgili uygulamaya ait teknikleri de içeriyor. Çünkü eskiden "Lonca'lar vardı. Loncalar sanatkârların kurdukları bir örgüttür. Loncalarda da susmak en önemli hususlardan biriydi. Kendi mesleklerine ait sırlar kendi meslektaşlarından başkalarına, hatta ehil olmayan meslektaşlarına bile verilmezdi. Ezoterizmin burada da geçerliliğim görüyoruz. Ezoterizm o devrin bilim adamında da vardır. Örneğin tıpla meşgul olan bir araştırmacı elde ettiği bilgileri saklayacaktır.

Ezoterik karakter, zihinlerin eşitsizliği, dinleyenlerin anlayışlarındaki farklılıktan çıkar. Bu da tekâmülün bir yasasıdır. Çünkü tekâmülde herkesin kendi çabasına göre, bir yükseklik kazanması, söz konusudur. Dolayısıyla zihinsel eşitsizlikler insanlar arasında zaten vardır. Herkesin zihni aynı yönde ve aynı şekilde çalışmaz. Söylenen bir söz, yapılan bir işaret, işitilen bir ses, görünen bir manzara anlayış ve zihni yetenek bakımından farklılıklar gösteren insanlar arasında çok değişik yansımalar, çok değişik çağrışımlara sebep olur. En basitinden bir tiyatro eseri seyretmiş olsak, bunun her seyircideki etkisi başka başka olacaktır. O tiyatro eserinin ezoterik karakterini, seyretmekte olan kişiler kendi zihni seviyelerine ve anlayışlarına göre yorumlayacaktır. Bu da demektir ki, zihinler eşit değildir. Anlayışlar da birbirinden farklıdır.

Sembollerle İfade

Başka bir gizli türü, söylenenin ve yapılanın sembolleştirilmesidir. Genellikle ruhsal öğretilerde daima sembolik ifadeler kullanılmıştır. İfadesi pek güç, zihni imajları olmayan bazı öyle kavramlar vardır ki, onların içerdiği hakikati ifade etmek için semboller kullanılır. O sembol, farklı anlayış ve farklı zihin seviyelerinde bulunan insanlar arasında, belirli bir anlamı ifade edebilir. Çünkü ifadesi güç bir şeydir. Zihinde de bunu tasavvur etmenin imkânı yoktur. Bunu biz bir sembolle ifade etmek zorundayız. O zaman bütün bu ifade güçlüğü, zihinde imaj yaratamama güçlüğü de bir bakıma ortadan kalkmış olur.

Ezoterizmde iç içe üç ayrı zarf vardır:

- 1- Sır, sükûnet içinde, sessizlik hâlinde alınır. Sonra ondan kimseye söz edilmez, hatta ondan söz etmek de güçtür. Zaten gerçek gizlinin tabiatı da böyledir. Bir şeyin gizli olması, onun ifade edilmesindeki güçlüğüne bağlıdır. İfade edilmesi ne kadar güçse, o şey o kadar gizli demektir. Belki

de o derecede hakikate yakın bir bilgidir. Müride o şekilde bir hakikat gösterilir ki, onu başkalarına açıklayacak bir gücü de kendisinde bulamaz. Çünkü o önce kendi kendine bunu kavrayıp hazmedecek durumda değildir. Bir tarife göre, bir insanın gelişmişliği, alış ve veriş nispetindedir. Bir şeyi ne kadar alıyorsunuz ve başkalarına ne kadar verebiliyorsunuz? Bu alma ve verme arasındaki dengeyi kurduğu zaman mürit, ezoterik olarak gelişmiş bir varlık sayılır. Aslında bütün varlıklar bu alış ve veriş işleminde birer vasıttan ibarettir: Tesirlerin yukarıdan alınıp, başkalarına nakli işi... Sonsuzdan gelen büyük bir zincirin halkalarından ibarettir insan. Bu anlaşıldığı zaman, gerçek insan dedikleri insan karşımıza çıkmış oluyor ki, o da kendisini beşeri hürriyete götürecektir: Normal insana (âdemoğluna) has her türlü bağlardan sıyrılıp, evrensel bir hürriyet içerisinde, evrensel bir insan hâline gelinecektir.

- 2- Ezoterik bir öğretinin dışında kalmış (profan) bir insan için böyle bir sır ne anlaşılabilir, ne de kavranılabilir bir durumdadır. Bunu da temin eden husus sembolizmdir. Tarikatın dışında kalan kişilerin bu sırlara erememesi için bu sırlar tarikat mensupları arasında semboller vasıtasıyla aktarılır. Dışarıda bulunan birisi ancak sembolü görür fakat ihtiva ettiği anlamı anlayamaz. Bir tür şifre... Hariçte bulunan kişi kendine göre bir şey anlayacaktır. Asıl anlam hakkında bir malûmata sahip olamayacaktır. Çünkü bir inisiyasyondan geçmemiştir.
- 3- Üstattan müride nakledilen sırrın kendisi değil, sembolüdür. Onu anlaşılır hâle getiren ruhsal tesirdir. Bir üstadın bir müride öğretmek istediği şeyde sembolle birlikte özel bir ruhi tesir de vardır. Mürit burada üstadından bir nevi tesir almaktadır. O tesirle beraber o sembol onun zihninde gelişecektir. Yine, hazır bilgi, inisiye olmuş bir müride de apaçık olarak verilmemektedir. Yine sembol nakledilmektedir ama bilginin anlaşılmasına yardımcı olacak bir ruhsal içerik de onunla birlikte verilir. Aslında ezoterik çalışma bu yüzden zordur. Yani mürit büyük çabalar sarf edecektir.

Ezoterik bilgi alınırken birtakım merasimler yapılır, müride bazı şekiller gösterilir. Bunlar objektif şeyler olduklarından hislere hitap eden hususlardır. Bu şekillerin dış görünüşünden bile inisiye olmamış bir kimse hiçbir şey anlamaz. Birinci baraj bu olmaktadır (objektif vasıf).

İkinci baraj kişinin gelişmiş olmayışıdır. İlk başlayan kişi (müptedi) elbette ki gelişmiş bir kişi değildir. Bu da ezoterik bilginin içine nüfuzu zorlaştıran bir özellik olarak ferdin karşısına çıkmaktadır. Buna sübjektif vasıf denir. Üçüncü vasıf da tabiatın anlaşılmaz oluşudur. Biz tabiatı ancak duyular vasıtasıyla tanıyabiliyoruz. Duyularımıza çarpan tabiatı tanıyabiliyoruz. Yani tabiatın bütün vasıflarını duyularımızla algılayamıyoruz. Duyularımıza çarpan kısmı kadar tabiatı tanıyoruz. Ezoterizmde bütün problem duyularımıza çarpmayan bu fizik ötesi tabiatı tanımaktır. Zaten ezoterizmin özü de bu olmaktadır. Bütün geleneksel doktrinler bu metafizik öz bakımından içsel (deruni) bir şekilde birbirlerine bağlanırlar. Ezoterizm ile egzoterizm aynı şeyler değildir ama birarada bulunmaktadırlar. İçsel olan dışsal olana hâkim vaziyettedir. İçsel olan dışsal olanı aşar ve onu da ikmal eder, olgunlaştırır, eksikliğim giderir.

Kutsallık

Genellikle sırları, dini sırlar olarak ifade ederler. Dinlerin bir dış görünüşü, bir de iç anlamları vardır. İbadetlerde dış görünüşün ardındaki anlam, sembolik ifade ile anlaşılmaya çalışılmıştır. Bu yapılırken de akıl yolundan çok gönül yolu izlenmiştir. Burada yeri gelmişken belirtelim ki, "sadece dinler kutsal bilgi ihtiva ederler" ifadesi de çok yanıltıcıdır. Kutsal bilgi, dinin tekelinde değildir.

Kutsallığı din de kullanmıştır. Ama dinin dışında pek çok öğreti şeklinde de kutsal olanla biz sık sık karşılaşırız. Ezoterizm, kutsal bilgiler hakkında kendi kendine yeterli değildir. Kutsal bilgilerin anlaşılmasına yardımcı olan bir öğreti şeklidir. Her türlü form içerisinde karşımıza çıkan gerçekleri bize ifade etmek için kullanılan bir yoldur. Ezoterik bilgilerde "gizli" olarak ifade edilen hususlar dinde "sır" ismini almıştır.

Ezoterik çalışmalarda görünenle hissedilen tabiatın ötesinde, görünmeyen güçler tarafından iskân edilen yüksek bir realitenin varlığı da anlatılır. Eski klâsik düşünürler bunu böyle bilirlerdi. Yalnız ne var ki, insan evrenin ta göbeğine yerleştirilmiş mütekâmil (tekâmül etmiş) bir varlık değildir. Eski ezoterik diyagramlarda bir evren modeli çizildiği zaman insan ortaya konurdu. Evreni çeşitli kısımlara, iç içe dairelere ayırırlardı. Biz genellikle "insan" denildiği zaman dünyada yaşayan zeki (daha doğru bir ifadeyle akıllı) insanı aklımıza getiririz. Halbuki insan evrensel bir modeldir. Ve bu modelin formu ile bizim aramızda hiçbir alâka yoktur. Sadece ezoterik ve metafizik anlamda bir insan vardır. Form olarak biz herhalde evrensel insanın formunu taşımıyoruz.

Böylece, biz yine konumuza dönelim, eski ezoterizmin evreni üçlü bir görünüme ayırdığını hatırlayalım: Maddesel, psişik ve ruhsal. Niçin insanı merkeze koymuşlardır? Çünkü insanda bu üç dünyayı da ihtiva eden unsurlar mevcuttur. Madde de vardır, psişe de, ruh da... Her üçünü de ihtiva ettiği için onu merkeze koymak isabetli olmuştur. Fisagorcular ilk defa olarak insanı küçük evren (mikrokozmos) olarak nitelendirmişlerdir. Aynı zamanda bir de büyük evren (makrokozmos) vardır. İnsan sanki dış evrenin bir modelidir. İnsan ile evreni birleştiren bu ahenkli analogi insandaki üçlü mevcudiyeti ayırt etmeye izin veriyor:

Bedene karşılık, maddesel âlem; Cana karşılık, psişik âlem; Ruha karşılık, spiritüel âlem. Bu üçlü ayırım ilk disiplinin çıkışına sebep oluyor. Buradan doğa bilimleri ortaya çıkıyor. Sonra ruh biliminden psikoloji ortaya çıkıyor. Zihinsel bilimlerden de metafizik ortaya çıkıyor. Ezoterizmde can, bireysel bir yetenek değil, varlığı üstün hâllerle birleştiren evrensel bir melekedir. Evrenin de zeki olduğu, bir evren zekâsının var olduğu, hem bilim adamları hem de din adamları tarafından da kabul edilmektedir.

Dolayısıyla eski ezoterik bilgilerin şu ifadesiyle, bugünkü astrobiyolojik çalışmaların sonucunda ortaya çıkan evrenin zekiliği durumu birbirine hemen hemen bağlanmış oluyor. Bu üçlü ayırım sonradan da

devam etmiştir. Yunancada zihne "nous", cana "psihe", bedene "soma" denir. Lâtincede karşılıkları: Spiritus: zihin, zekâ; anima: can (animal:canlı gibi); psihe karşılığı olmak üzere; korpus: beden. Osmanlıcada bunlar kelâm, nur, hayat'tır. Spiritüel bilgilerde de bunlar için ruh, beden ve her ikisi arasında olmak üzere de perispri terimleri kullanılmaktadır.

Gelenek

Ezoterizmde sezgi, akıl, müdrike (yüksek bir anlayış, entelekt) özel tarzda bilgi edinmeye özgü üç melekedir. Bunlar, insanların özel bir tarzda bilgi edinebilmeleri için üç araçtır. Beden için sezgi (bedene ait bir araç, çünkü bedensizken sezmesine gerek yoktur), can için imajinasyon veya psikomantal, yani can halindeyken bilgi elde etme yolu oluyor. Nihayet ruh için saf entelekt ya da aşkın sezgi tabir edilen bir kavram kullanılmaktadır.

Ezoterizmde "gelenek" tabirinin de özel bir kullanılışı vardır. Bugünkü sosyolojide kullanılan anlamının dışında bir anlamda kullanılmaktadır.

İnsan, hayatın sebeplerini kendi kendine bulacak ve evrenin sırrını tek başına çözecek güçte değildir. Bundan dolayı kâinat düzenindeki sonsuz ilkenin şuuruna varmayı kolaylaştıran kutsal bir aracın bütünü nakletmek, gelenektir. Biraz daha açıklamak gerekirse, şöyle diyebiliriz: Evrende bir düzen var. Bu evrendeki düzeni tayin eden sonsuz bir ilke var. Bu sonsuz ilkenin şuuruna varmayı kolaylaştıran birtakım kutsal araçlar vardır. İşte bu araçları soydan soya nakletmeye gelenek (anane, tradisyon) denilmektedir.

Evrende, muhakkak ki, her şey belirli kurallar dahilinde cereyan ediyor. İnsan sezgisiyle bunları anlıyor. Bunları anladığı zamanlarda bir yere not ediyor. Bu not ettiğiniz bilgiyi güvendiğiniz birisine bir yerde söylüyorsunuz. Bu şekilde o kişi sizinle beraber birtakım ilkeleri saklayan kimse oluyor. Ve bunu doğal olarak sizden sonra gelecek olan soylara da aktarmak istiyorsunuz. (Tesiri nakletme ilkesi: Bu nedenle Mevleviler "sema" sırasında bir ellerini yukarı açarlar, bir ellerini de aşağı tutarlar. Bu ezoterik bir sembolizmdir. İslâmi ezoterizmde onların pek çok niteliklerini daha ayrıntılı olarak inceleyeceğiz.) Tesirin bir yerden alınıp başka bir yere nakledilmesi en büyük ilkelerden biridir. Bunu yaptığı sürece insan evren tekâmülünde mevcut bulunan hiyerarşik zincirin bir halkası vazifesini görebilir. Bilginin kuşaktan kuşağa geçmesinde bir görev yapmış olur. Yukarıdan beri "gelenek" sözcüğüyle bunlar kastedilmektedir.

Müşterek Bilgi

Bu nakil işinde üstat ile mürit arasındaki spiritüel bağ önemlidir. Çünkü kendisinden (üstattan) sonra gelecek olan kuşak odur (mürit). Bu bir bakıma üstadından devamlı olarak ilhamı alıyormuş gibidir.

Halbuki gelenek olarak çok eskilerden beri akıp gelen bilgileri üstadın kanalından almaktadır. Kendisinde bir iç bilgi oluşur. Bu iç bilginin şöyle özellikleri vardır: Hayatla müştereken var olma hâli, yani artık kendinizi tek kişi hâlinde görmüyorsunuz. "Ben"cilik yok, "Biz"cilik var.

Müşterek (ortak) varlık kavramı ortaya çıkıyor. Bundan öte de, biz beraberce vardık, bundan sonra da beraberce yürüyeceğiz anlamına varılabilir. Daha da ileride müritte ya da müritlerde "müşterek bilgi" oluşur. Benim bilgim, onun bilgisi, ötekinin bilgisi yoktur; "bizim bilgimiz" vardır. Herkesin teker teker bilgisi hepimizin bilgisi demektir. Şunu tekrar belirtelim ki, bu yine ezoterik çalışanlar arasında olur. Müritler birbirlerine devamlı olarak bilgi aktarır dururlar. Artık herkes birbirine ilham vermektedir. Bu bakımdan varlık, naklettiği kadar varlıktır, naklettiği şeyle vardır, naklettiği ölçüde vardır. Ezoterizmin önemli ilkelerinden biri de budur.

Varlık aldığı tesiri karşı tarafa ne derecede nakledebiliyorsa, o derecede vardır. Hangi tesiri, neyi naklediyorsa, onunla vardır. Hangi plândan hangi tesiri alıp, neyi naklediyorsa o kadar vardır. Son olarak da naklettiği ölçüde vardır. Devamlı mı? Kesik kesik mi? Bunlar aslında bireyselliğin çok üstün bir hâle gelmesiyle elde edilecek durumlardır. Egoizmin kaldırılıp, ruhi bireyselliğin ortaya çıkarılması lâzımdır. Kaba, maddesel taraf teker teker parçalanır ama bu arada büyük bir şey de ortaya çıkar. Bencilik kabuğu kırılır, onun altından ÖZ dediğimiz gerçek bireysellik ortaya çıkar.

Bilgiyi Nakletme

İnsanlık tarihinin başlangıcında ilkeler bilgisini herkes biliyordu. Beşeriyet ilahiyatın en yüksek ve en mükemmel biçimleri içinde geliyordu. Sonra, tebliğ edenle, tebliğ alanlar arasında derin boşluklar meydana geldi. Bilgi doğrudan doğruya anlaşılmaz oldu. Seviyeler, dolayısıyla anlayış farkları arttı. Bundan dolayı açıklamak ihtiyacı doğdu. Üstat durumunda olan varlık aynı zamanda nakletmek zorundadır. Çünkü kendisi için aldığı ve verdiği oldukça önemlidir. Nakil işini yapması muhakkak lâzımdır.

Elbette ki bu nakil işinde birtakım dış görünüşler, merasimler, kökene ait anlam ve kelimeler de vardı. Bunlarda birtakım kutuplaşmalar, zıtlıklar ortaya çıkıyor ve bilgiler içsel hâle dönmeye başlıyor. Bir üstadın herhangi bir kelimeyi kullandığı zaman ifade etmek istediği anlam, karşı tarafa istediği şekilde intikal etmeyince o kelimeye verdiği anlam kendi içinde kalmış olmaktadır. Artık anlamlar, giderek bu şekilde içselleşmeye başlamıştır. Bu nedenle bir şey söylediğiniz zaman, onun size ifade etmiş olduğu anlamı karşı taraf kavrayamamaktadır.

Çok eski zamanlarda bu ilkeler gayet kolaylıkla nakledilirdi. Ve arada büyük bir boşluk yoktu. Örneğin, sizin işaret parmağınızı belirli bir tarzda karşıdaki insanlara göstermenizin bir anlamı olsun. Karşı taraf

sizin kadar onun anlamını anlamıyor. İçerdiği manayı kavrayamıyor. Dolayısıyla siz parmağınızı gösterirken belki de birkaç türlü anlamı zihninizde tutuyorsunuz.

Ama karşınızdaki ne anlıyor, bu belli değil. Böylece anlamlar karanlığa doğru çekilmeye ve anlaşılmaz hâle gelmeye başlıyor. Ve zamanla da sizin elinizi o şekilde havaya kaldırıyorsunuz, olduğu gibi taklit edilerek dinsel bir görünüş hâlini almaya başlıyor. Ve ilk hareket, asıl anlamı yitirilmiş olarak gösterilmeye başlanıyor. O hareketi yapan kişi, altında büyük bir anlam olduğunu biliyordu ve belki de, kendi zamanındaki insanlar da biliyordu ama zamanla anlam (bilgi) yitirildi, geriye şekil kaldı.

Bunlar, zamanla üç unsur hâlinde karşımıza çıkıyor:

- 1- Zekâyı tatmin etmek için dogmalar (nas).
- 2- Ruh için ahlâk kuralları.
- 3- Beden için de birtakım merasimler (giyinmeler, danslar, dua şekilleri vs.)

Bu süre içinde de derin anlam gizlilişmeye (ezoterikleşmeye) başlıyor. Bu yüzden özellikle Batı'da gelenek yoluyla gelen bilgilerin karanlıkta kalması durumu ortaya çıkıyor. Bu şekilde eski uygarlıkların gerçek yüzü geçmişin karanlıkları arasına gömülüp gitmiştir.

Semboller

Ezoterik bilimde semboller (simgeler) önemli yer tutar. Ruh ve beden arasında köprü kurarken semboller bütün anlaşılabilir kavramları hissedilir hâle getirirler. Sembol, özellikle göze hitap eden bir imajdır. Kelime tarzında olduğu zaman anlayışa hitap eder ve yine imaj niteliğini yitirmiş değildir. Semboller analitik olmaktan çok bütünsel tarzda bir fikir topluluğunu ifade ederler. Örneğin elinde meşale tutan bir kol, semboldür. Aslında bütünleyicidir. Pek çok fikirleri hatta bilgileri biraraya getirmiştir. Herhangi bir kimse, kendi kapasitesi hangi seviyede olursa olsun, bunları yorumlayabilir. İkinci özelliği, ifade aracı olmaktan çok teşhir aracı olmasıdır. Teşhirden açıklama yoktur, sadece "gösterme" amacı vardır. İnsana bir şey empoze etmez. Herkes kendi seviyesine göre yorum yapar. Taraf tutmaz, sadece bir görünüşten ibarettir. Sembolün toplayıcı olması da önemli bir noktadır.

Sembolik çalışmalar esasında tabiattan gelmektedir. Semboller bilimi doğal ve doğaüstü çeşitli realite düzenleri arasında mevcut olan bir mutabakat üzerine kurulmuştur. Doğal olanda doğaüstü olanı göstermek için doğaüstü realite sembolleştirilmiştir. Doğal olanı müşahade ettiğimiz zaman onda doğaüstü olanı da görmemiz lâzım. Bunu başarabiliyorsak, ezoterik olarak çalışıyoruz demektir. Bir bitkiyi, hayvanı, insanı, olayı müşahade ederken onda doğaüstü bir şeyler olduğunu sezdiğimiz anda biz zaten ezoterik olarak çalışıyoruz demektir. Burada ilham yoluyla bazı gizli bilgiler veriliyor demektir. O

zaman karşımızdaki objeler ya da olaylar, o görünümüleriyle bize doğaüstünün bir sembolüdür. Evren bizzat evrenüstü bir ilkenin sembolüdür. Evrenin kendisine ait bilgileri deşmeye başladığımız zaman evrenüstü olan ilkeleri yakalamaya başlarız.

Belirli bir düzenin realitesi daha az yüksek düzenin realitesi tarafından temsil edilebilir. Örneğin, (A) seviyesindeki bir gerçeği ifade etmek, onu sembolleştirmek için, onun biraz üzerindeki (AA) gibi bir realiteyi ele almak gerekiyor. Yani her sembol ifade ettiği gerçeğin biraz üzerindedir. Kendisi sembol olmaz. "A" denen şeyi sembolleştirmek istiyorsanız, onu "A" derecesinde sembolleştiremezsiniz. Biraz üzerinde sembolleştirmeniz gerekir. Daha geniş bir manayı ele alırsanız, olur. Örneğin mektup ile zarfını ele alalım: Zarf ile mazruf (zarfın içinde olan). Mazruf, daima zarftan küçüktür. Aksi hâlde zarfın içine girmez. Burada mazruf, elimizde bulunan gerçek, zarf da onu kapsayan semboldür. Birisine bir mektup geldiği zaman eline aldığı zarf içindekinin bir sembolüdür aslında.

Yollanan, postalanan, işlem gören, kıymetlenen şey aslında zarf değil, zarfın içinde gönderilendir. Zarf, onun dışında bir semboldür. O sembolün hakikati onun içindedir. Böylece semboller daima saklamak istedikleri şeyin biraz üzerine çıkarlar. Burada "üzerine çıkmak" demek, daha büyük kıymet kazanmak değildir. Zarf her yerde zarftır. Bütün zarflar birbirinin aynıdır ama içindekiler, zarf sayısı kadar birbirinden değişiktir.

Parça, bütünü sembolize eder. Mikrokozmos, makromozmosu temsil eder.

Gerçek sembol keyfi değildir. Yüksek realitenin sembolü olarak kabul edilen, bizzat doğadan çıkmıştır.

Her sembol ters yönde yorumlanabilir. Aynadan ve sudan yansıyan cismin hayali gibi.

İlkeler düzeninde ilk ya da en büyük olan; tezahürat düzeninde sonuncu ya da en küçük olandır. Bu ifadede ilkeler düzeni bir metafizik alan olarak, tezahüratta eşya âlemi (gördüğümüz ya da göremediğimiz yönleriyle titreşimlerden meydana gelmiş olan fizik âlem) olarak düşünülebilir. Zamanla içte olan sonradan dışta kalabilir. Bunun başka bir ifadesi de "Birinciler sonuncu, sonuncular birinci olacaktır." şeklinde ortaya konmuştur.

Merasimler

Burada bir ritm ve tavırlanma söz konusudur. İnsan her şeyden önce bir ahenk iletkenidir. Ahengi, ritmi naklederiz. Doğumundan ölümüne kadar insan hareketli bir dalga akımı içinde sürüklenip gider. Bu dalga akımı içinde seneler, mevsimler, günler vardır. İnsan ahengi sever ve onu arar. Ahengin temel karakteri birbirini izleyen bir değişim dahilinde bir denge kurma eylemi içinde birleşmekten ibarettir. Şöyle ki, aslında bu ahenk ve ritm içerisinde bir düalite vardır. Kalkış ve varış noktaları (doğum ve ölüm) arasında dengeyi kurmak için ritmik yaşar.

Hâlâ sürüp gelmekte olan geleneklerden yayılan kolektif kuvvetler vardır. İşte bu kolektif kuvvetlere iştirak etmek isteriz. Bu iştirak içinde bir yerden izin almak gerek. Bu iştirak iznini temin etmek için insanlar merasimlere başvururlar. Örneğin Uzak Doğu'da mantralar (Konsantrasyon nesnesi ve konusu olarak kullanılan kutsal bir kelime veya cümle.) vardır. Orta Doğu'dakiler mantra karşılığı olmak üzere "zikir"leri kullanırlar. Kutsal danslar yapılır, ilâhi ve şarkılar söylenir. Sessiz dualar yapılır. Hatta bu dualar sırasında vecd (ekstaz) hâlleri bile yaşanabilir.

Dua eden ya da başka türlü bir merasimde bulunan kimse, kendi ruh ve bedeninin içinde bulunduğu ahenkle daha büyük bir ahenge akort olmaya çalışır. Bu şekilde tüm dünyaya ait daha kapsamlı büyük bir ahengin içerisine girmiş oluyor. Buna Platon (Eflâtun) Elözis öğretisinde "Kürelerin Müziği" deyimini kullanır. Müridin küreler arasındaki müzik ahengine akort olabilmesi, onunla bir olabilmesi için önce kendi ruh-beden ahengini kurması lâzımdır. Merasimlerin hepsi, insanların akışkan unsurlarının değişimini uyandırır. Cennetle ilgili bir hâl olan yalın bir hâle dönüşünü kolaylaştırır. Doğaldır ki burada anlatılmak istenen merasimler, bugün mabetlerde yapılan merasimlerle hiç ilgisi olmayan şeylerdir.

İNİSİYE ADAYININ MACERASI

İnisiyasyon

Ezoterik bilimin esası zaten inisiyasyondur. İnisiyasyonun şimdiye kadar doğru bir tanımı yapılamamıştır. Hemen hemen her uygarlıkta kendine özgü bir inisiyasyon anlayışı vardı. İnisiyasyon, bir tür tarik'e giriş manasına gelir. Tarik, "yol" demektir. Bir öğrenim yolu. Nefsini tanımada ve terbiyede, aynı zamanda eş-yayı tanımada, onun kökenini bilmede ve anlamada gereken bilgileri elde edebilmek ve uygulamaları yapabilmek için bir yol ve bir gidiş tespiti lâzımdır. İşte biz bunun, eskiden olduğu gibi, şimdi de birtakım tarikatlar aracılığıyla yapıldığını görüyoruz.

BİLYAY Vakfı da inisiyatik bir vakıftır. Özel bir öğretim şekli yoksa da, çoğu kez, ezoterik bilgiler verildiği için, bir tür inisiyasyondur ve bizdeki inisiyasyon şekli belirli kalıplar ve kurallar içerisinde tekrar edilen bazı şartları içermez. Burada, fevkalâde geniş bir hürriyet ve serbestlik içerisinde Vakfa bağlı olan kişiler inisiyasyonu hem kendi şuurlarında hem de kendi vicdanlarında, kendi kendilerine geçirirler. Hiçbir üstat onları tutup, "Bunu şöyle yapacaksınız, bu, şu demektir, bunun sembolü budur, bundan şunu anlayacaksınız..." demez. Bu tarzda hiçbir öğretilerde bulunulmaz.

Doğrudan doğruya bilinenler, açık ve seçik olarak anlatılır. Bunun aksiyonu doğrudan doğruya üye arkadaşına aittir. Görülüyor ki, modern inisiyatik çalışmalarla, tarihsel inisiyatik çalışmalar arasında birtakım uygulama farklılıkları bulunmaktadır. Burada her ikisine de, yeri geldikçe değinmek suretiyle "inisiyasyon"u anlatmaya çalışacağız. Vakıfta verilen eski konferanslardan birinde Eski Mısır İnisiyasyonlarındaki merasimler anlatılmıştı. Bir tanım yapmamız gerekirse, "Ruhsal bir tesirin nakledilişinde hazır olmak." diyebiliriz. Burada, spiritüel (ruhsal) bir tesir söz konusudur.

Bu tesirin nakledilmesi lâzım. Kişiden kişiye, toplumdaki topluma bu tesir nakledilecek. Zaten bütün inisiyatik çalışmaların esası, bu tesirin bir taraftan alınıp, bir tarafa naklinden ibarettir ve bu nakli kolaylaştıracak bütün çalışmalar inisiyatik çalışmalardır. Bu hem objektif manasıyla çalışmadır, hem de sübjektif manasıyla... İnisiyatik çalışmaya giren kimse önce kendinin en kaba taraflarından (içgüdülerinden) hareketle giderek en üstün şuurlarına kadar geçerek "insan-ı kâmil" dedikleri olgun ve tekâmül etmiş, belirli bir seviyeye kadar çıkmış insan hâline gelir. İnisiyasyonun amacı budur. Bunun da meydana gelmesi için muhakkak ruhsal bir etkinin bizden geçmiş ve başka yere gitmiş olması lâzımdır. Bu çok önemli bir husustur. Ne vakit ki, bize gelen tesir, bizde saklı kalıyor, inisiyatik bir terbiye almıyoruz demektir. Bu bir çeşit incelmış egoizma olabilir.

Spiritüel tesiri almak ve nakletmek için üstadın (gürü, şeyh) görevi büyük kaynaktan aldığı müride nakletmektir. Büyük tesir kaynağını müride bağlamaktır. Mürit tek basma bu kontağı kuramaz. Aslında böyle bir üstada hayatımızın çeşitli devrelerinde muhtacız. İlk üstadımız da annemizdir. Doğa ile olan ilk kontağı annemiz verir bize. Sonra baba, öğretmen ve bilinmeyen üstatlarımız hayatımız boyunca bu işe devam ederler. Bu spiritüel tesire inisiyasyonda "zincir" ismi de verilir. Bu, sonsuz sayıda halkalardan meydana gelmiş bir zincirdir.

Üstat, aşağı yukarı zamanın başlangıcına kadar götürülen bir başa, fiilen mevcut bir irtibat sayesinde bağlı kabul edilir. Üstat, bu şekilde çok eski, arkaik bir kaynağın halkasıdır. İnisiye olacak kişi de bu bağlantı halkalarından birini alır ve ona bir bağlanacak yer gösterilir. Bu da o büyük uzun zincirde bir yer işgal eder. Dolayısıyla devamlı olarak o spiritüel tesirin müritten geçmesi sağlanır. Talep edene (talip) bu tesir bir kontak aracılığıyla verilir. İnsanlar şüphesiz aynı zamanda da aksiyonla ilgili yaratıklardır. Hareketin, spiritüel tesiri birinden diğerine geçirmek bakımından büyük bir niteliği vardır. Bu yüzden merasimler icra edilir: Vücut hareketleri, vücut hareketlerinde kullanılan sembollerin şuurda bir tür çözümlenmesiyle meydana gelen psişik hareketler, astral dalgalanmalar...

Mantal, fizik ve spiritik safhada olan her türlü hareketle bir nevi girdap meydana getirilir ve kontak temin edilir. Zaten bu kontak temin edilemezse, o kişi "inisiye" olarak kabul edilmez. Üstadın bir büyüklüğü de bunu anlamasıdır. Zaten üstadın, üstat oluşundaki hikmet budur. Müridin, yukarıda anlatıldığı şekilde objektif ve sübjektif hareketi meydana getirip getiremediğini anlar. Dışından görünen hareketle bellidir. Yani inisiyasyonun adabına uygun hareket edebilir. Hatta hareketinde de bir düzgünlük olabilir. Ama gerçekten psişik olarak da gereken olgunluğa gelmiş midir? Şuuraltıyla üstün şuuru arasında kontakı temin edebilmiş midir? İç mücadelede kaba güçleri yenerek üstün güçleri galip mi getirmiştir?

Bu önemlidir. Bütün bunların anlaşılması da üstada kalmaktadır. Burada Muhiddin Arabi'nin sözünü hatırlamak yerinde olacaktır: "Mürşit seçmekte çok dikkatli olunuz. Mürşidin bazı nitelikleri yoksa, o nitelikleri tamamlamak için, o nitelikler kendinde bulunan başka bir mürşide gidiniz." der.

Birçok inisiyatik merasimlerde üstat çırağı öper. Aslında insanların belirli zamanlarda birbirlerini (kutlamak veya saygısını, sevgisini belirtmek üzere) öpmesinin folklorik anlamı budur. Alnından öpmek, belirli şekilde iki yanağından öpmek, küçüğün büyüğünün elini öpmesi, tarzındaki hareketlerin en eski hatıraları inisiyatik merasimlerde tesirlerin soluk vasıtasıyla iletilmek istenmesinin sembolüdür. Anadolu'da "ocak" tabir edilen birtakım küçük spiritüel merkezler vardır. Ruhani merkezlerdir bunlar. "...Bana hocam (dedem, ninem) elini verdi, ben de birçok kimseyi, onun söylediği şekilde tedavi ediyorum..." der.

Burada anlatılmak istenilen şey, bir kimseden diğerine geçen spiritüel bir tesirdir. Ocaklar'da spiritüel bir tesirin bir kimseden diğerine (lâyık olana) geçirilmesinin bir örneğini görüyoruz. Onlarda belirli bir kültür, bilgi olmayabilir. Hatta nefsanîyetleri de vardır ama, belirli bir aksiyonu gayet sadakatle ve dürüstlikle

yaparlar. Onun göreceği vazifede başka bir şey istenmez. Bu kadar dürüstlük ve egoizma onun için yeterlidir.

İnisiyasyon Şartları

Merasimi tamamlayan üstat bir birey olarak hareket etmez. O bir zincir halkasıdır. Kendini aşan bir tesirin, kuvvetin aktarıcısı durumundadır. Demek ki hem üstat hem de mürit bakımından hiçbir şekilde bireylik meselesi ortaya çıkmamaktadır. İnisiyasyon için üç ana şart aranır:

- 1- Eksiksiz bir niteliğe sahip olacak mürit. Bulunduğu ortamdaki anlayışa uygun olmak şartıyla eksiksiz nitelikleri olacak. Hiç değilse o tarikin, o inisiyasyonun aradığı şartları içermesi lâzımdır. Örneğin Ahiler'in 8 -10 kadar bu şekilde giriş şartı vardır ki, oldukça ilginçtir. Ve incelendiği zaman, gerçekten "insan-ı kâmil"i aradıkları bellidir. Mütekâmil insanın niteliklerini istemektedirler.
- 2- Düzenli bir şekilde bilgileri ve tesirleri kabul etme yeteneğinde olacak. Karakter ve yapı bakımından birtakım mükemmel özellikleriniz olabilir. Ama bunun yanı sıra düzenli bir şekilde alıcılık da istenir. Yani bir tür iyi nitelikte medyomluk ve psişik hassasiyet istiyorlar. Hiç değilse kendi kendine revelasyonları (derin sezgisi, vahyi) olan duyarlı kişi aranıyor. Hem kendindeki hazineden, hem doğadan, hem de icap ettiği zaman ruhsal dünyadan... Bunları gerekli kılmaktalar, çünkü mürit ileride, akmakta olan spiritüel tesiri başkalarına aktaracaktır. Bu tesiri yansıtabilecek, başka istikametlere yöneltebilecek yetenekte olmalıdır.
- 3- Kişisel olarak, bir şeyi gerçekleştirmek yeteneğinin bulunması lâzımdır. Kendi iç benliğini gerçekleştirdikten sonra, kişiliğinin de iyice gelişmiş olması gerekir.

Görüldüğü gibi, artık inisiyasyon günümüzde, bazı inisiyatik topluluklarda olduğu gibi, baştan savma merasimlerle yürüyen bir iş değildir. İnisiyasyona girecek olan müritte gerçekten fiziksel, ahlaksal ve zihinsel nitelikler olması gerekmektedir. Kişi ruhsal ahenk içerisinde olmalıdır. Kompleksli insanlar (her türlüyle) böyle bir İnisiyasyona giremezler. Kişi hislerine hâkim olmalıdır. Yani "his realitesi"ni atlatmış olmalıdır.

Bireyliği teşkil eden bütün unsurlarda bir denge bulunmalıdır. Çünkü esasında inisiye kendi topluluğuna değil, kendi bireyliğine dayanır. Üstadına ya da hocasına değil. Kendi kendisini ne derecede geliştirmişse, o derecede iyi bir inisiyedir. Onun için bu çok önem verilen şartlardan biridir. Hastalık ve psişik eksiklikler hiç kabul edilmez.

İnisiyasyona kabul edilmek için emredici dört şart vardır. Bunların arasında her tarikata mahsus özel şartlar da öne sürülebilir. En genel olanları dört tanedir:

1- Beden Temizliği

Burada "temizlik", temizlik kelimesinden bildiğimiz olan, muntazam olarak banyo yapmak kastedilmez. Beden temizliğini asıl meydana getiren husus, beden beslenmesinde meydana gelen temizliktir. Kirlian metotlarıyla ortaya çıkan bedene ait tesirlerin doğru ve doğal beslenmeyle muntazam hâle getirilmesidir. Alkol, esrar, afyon gibi zehirler, aşırı ve karışık yemekler ve aşırı cinsel istek, doğal olmayan gıdalar yasaktır. Yani bedeni en iyi şekilde muhafaza etmek prensibi söz konusudur. Bildiğimiz ve hepimizin uyguladığı temizlikten başka yukarıda açıklamaya çalıştığımız anlamda bir temizliğin de bulunması şart koşulmaktadır.

2- Duygusal Bir Asalet

Duygusal asalet, insanlara karşı gerçekten insanca duygular içinde kalmaktır. Şefkatiyle, merhametiyle, onların haysiyetini kendi haysiyetiymiş gibi korumakla vs. Duygu bakımından bir kişiye karşı küçük menfaat hesapları içinde bulunmamak. Örneğin, bir kimseye bir samimiyet gösteriliyorsa, en ufak bir çıkar olmadan samimiyet göstermek. Bir kimseye açıkça, onun faydası için kusuru yüzüne vuruluyorsa, en ufak bir hissi eziklik altında kalınmaz. Büyük üstatlar bunu yaparlardı.

3- Mantal Safhada Zihin Genişliği

Bu, bir inisiye adayı için pek çok şey ifade eder. Zekâ ister, aklın belirli biçimde bazı kurallara bağlı olarak çalışmasını ister, çok iyi müşahede kabiliyeti ister, birbirine bağlanarak giden bir mantık kabiliyeti ister vs. Her şeyi belirli ve kaba açılardan görmek değil, daha seyyal ve çok değişik açılardan görmenin maharetini de ister. Bu zaten insanlara karşı "müsamahalı olmak" bakımından da gereklidir. Her şeyin bir tekâmül içerisinde mevcut olduğunu, her şeyin bir icabı bulunduğunu, tekâmül için her şeyin yapıldığını anlayabilmesi gerekir. Bunu başarabilecek yetenekte olması gerekir.

4- Spiritüel Yükseklik

Burada ruh yüksekliği değişik anlamlar içeriyor ama, esas anlatılmak istenen "olgun bir varlık" olmaktır.

Yeteneksiz insan inisiye edilmez. İşte bundan dolayı da halka uygun inisiyasyonlar meydana getirilmiştir. Halk için özel sihirli kılıçlar, hayat suları vs. Bu şekilde halk da düşünülmüştür. Ama bütün bu sembollerin yüzeysel anlamını bilebilirler. Örneğin, sıradan sade bir vatandaş için "kılıç" sembolü gerçekten "yedi başlı canavar"! öldürmek için güzel bir silahtır. Ama inisiye edilmiş bir yetenekli mürit, bu sembollerle anlatılmak istenen daha kapsamlı manayı bilir. Sade insan bir sembolü olduğu gibi bilir, inisiye daha başka bilir. İşte gizli öğretisi buradan ortaya çıkmaktadır. Folklorik anlamda inisiyasyonla, bilimsel anlamdaki inisiyasyon arasındaki fark bu şekilde ortaya çıkmaktadır.

Esasında Hint'te Gürü, Müslümanlarda Şeyh, Lâtinlerde Jeron, gerçek spiritüel babalardır. Hz. İsa'nın babası gibi... O, kendi inisiyatörüne "baba" derdi. O, İsa'nın rabbi (mürebii)dir aynı zamanda. Spiritüel tesirleri O'ndan alıp insanlara dağıtırdı. Onun için inisiyasyondan geçmek ikinci bir doğuş anlamına gelir. İkinci doğuş belirli ham insanın ölümüyle başlar. Burada ölürsünüz, burada doğarsınız.

Örneğin, şimdiki modern inisiyasyonlarda (Roz Kruva, Tampliye, Fran Masonlar'da) bunun sembolik çalışmaları yapılır. Bunun için bir tabut kullanılır. İnisiye tabuta yatırılır. İnisiyatör gelir, ona birtakım şeyler söyler, gözlerini kapatır. Orada yarım saat kalır. Eski Mısır'da bir gün tabutun içinde kalınırdı. Fakat Mısır'daki inisiyasyonda (zaten yetenekli olan) müride astral seyahat yaptırılırdı. Bu devrede rahibin rehberliği altında mürit daha diriye bizzat ölümü tadar. Bunun deneyini yapar. Bu, doğrudan doğruya ruh ve beden ilişkisinin gevşetilmesi dolayısıyla psişik varlığın astrale geçirilmesi suretiyle oranın varlıklarıyla irtibat kurulmasıdır.

Bir dizi astral seyahatlerde mürit hayatında o zamana kadar görmediği şeyleri görür. Tekrar tabuttaki bedeniyle irtibatını kuvvetlendirir ve gözlerini açtığı zaman âdeta artık o bambaşka bir insandır. Büyük bir merasimle tabuttan çıkarılır. Ve kendisine, "artık sen dirildin," denir. Burada kendisine yardım eden inisiyatör onun "babasıdır." Biyolojik babası değil, spiritüel babasıdır.

Ezoterizmde Merkez ve Kalp Nedir?

Bütün spiritüel etkilerin geldiği kaynağa merkez denir. Tesirler zinciri bu merkezden insanlara doğru uzanıp gelir. Hatta derler ki, spiritüel bir coğrafya vardır. Bu ruhsal coğrafyanın tepeleri, dağları, ovaları da vardır. Elbette bu, görünenin ötesinde, anlaşılan, hissedilen, fakat sonradan birçok noktalarda objektifleşmiş hâdedir. Coğrafya olarak bazı öyle yerler vardır ki, yukarıda belirtilen spiritüel tesirleri taşımak bakımından diğerlerine nazaran daha yeteneklidir.

Kutsal coğrafya hemen hemen mabetlerin kurulma yerlerini tayin etmiş bir coğrafyadır. Fakat burada söz konusu mabet önemli mabetlerdendir. Bunlar çok ilginç, çok değişik mabetlerdir ve yeryüzünde çok az vardır. Eskinin Delf Mabedi bu merkezlerden biridir (Yunanistan'da Trakya bölgesinde). Meşhur Örf ve Fisagor'un insanları yetiştirdikleri büyük mabet Delf büyük bir merkezdi ve oradan dünyanın hemen hemen her tarafına spiritüel etki yayılırdı. Böyle merkezleri daha önceleri Mısır'da da görüyoruz.

Onlar daha etkili inisiyasyonlar veriyorlardı. Bizim çağıma ait inisiyasyonlar Delf'le başlar. Daha sonraları Dünya'da büyük merkez görevini Kudüs, üzerine almıştır. Kudüs gerçekten pek çok dinin ortaya çıkışında spiritüel tesirlerin birikim yeri olarak çalışıyordu. Hatta Hz. Muhammed için de bir rezervuar vazifesi görmüştür. Aynı şekilde bu Kutsal Coğrafya'da Mekke, Roma, Yukatan bölgesindeki bazı yerler, Peru, Tibet'in (Himalaya'ların) güneyine bakan eteklerinde birçok yerler hâlâ vardır ve vazifelerini görmektedirler. Orta Fransa'da büyük katedrallerin vaktiyle bu görevi yürüttükleri bilinmektedir. Çünkü

onların yapılışında bile inisiyatik bilgiler kullanılmıştır. O devrin bilinen matematik ve geometrisiyle böyle eserleri inşa etmeye imkân yoktu.

Bu merkezlere bağlılık, oralara yönelmek, hac etmekle sembolize edilmiştir. Mürit için merkez önce şeyhidir. Hatta ilk çalışmalarda üstat müride kendi simasını yansıtır. Kendi suretini vererek, "Beni düşüneceksin." der. Mürit, bu şekilde kendini şeyhine teslim eder. Bu merkez sonraları (mürit geliştikçe) yavaş yavaş gelişir. Nihayet bu semboller de ortadan kalktıktan sonra, doğrudan doğruya Tanrı'ya bağlanılır. En büyük merkez, Tanrı'ya teveccüh edilir. Bu seviyeye geldikten sonrası için Muhiddin Arabi şunları söyler: "Arif için din yoktur."

Burada "Ariften maksat, kendi kişiliği üzerine tamamen oturmuş bir inisiyedir. Bu duruma gelen bir bireyin hiçbir şeriatle alâkası yoktur. O fert artık şeriatın üzerine çıkmıştır. Şeriat, henüz daha oraya ulaşmamışlar içindir. Gelişmemiş, şartlara bağlı olarak yürümek zorunda olanlar içindir. Alt benliği ile üst benliği arasındaki irtibatı kuramamış olanlar için şeriat gereklidir. Üstün şuuruyla hareket etmeye başladığı zaman bireye, onu sürçmekten, sapkınlıktan koruyan şeriate ne gerek var? Sürçmez çünkü bilgisi vardır. Gelişmiştir. Şeriat, insanı belirli bir yol içerisinde takılmadan, saplanmadan, oyalanmadan, sağa sola yalpalamadan, mümkün olduğu kadar belirli bir hızla belirli bir hedefe götürmek için vasıttır. Trafik kuralları gibi. Ama artık siz uçakla gidiyorsanız, karadaki trafiğin sizinle ne ilgisi var?

Onu karadakiler kullansın. Siz artık havadaki trafiğe bağlısınız. Hint'te bir Meru Dağı vardır. Hz. Musa'nın Sina Dağı vardır. Hz. Muhammed'in bir Hira Dağı vardır. Hz. İsa'nın bir Zeytinlik Dağı vardır. Bunlar hep ilk kurbanların, ilk spiritüel temasların yapıldığı yerlerdir. Bunlar Kutsal Coğrafya'da belirli noktalardır. Kimbilir

daha bilmediğimiz ne mihrak noktaları var... Delf te aynı şekilde Onfalos Dağı vardır. Orada rahibeler büyük kehanetlerde bulunurlardı. Onlar gerçekten büyük bir kütleyi yöneten kâhinelerdi; önceleri açıkta bulunan mabetler, sonraları yapma mağaralara çekildi. Şüphesiz, bu dolaylı irtibat hâli giderek geleneğin kararmasına sebep oldu. Önceleri inisiyatör, inisiye ve inisiyasyon ortadayken, sonradan bu faaliyetler kapalı hâle gelmiştir. Doğal ya da yapma mağaralara çekildiler. Bu sefer bilgi dışarıya dolaylı şekilde yansımaya başladı.

Açıkça, görerek alınmıyor bilgi; örneğin mağaranın kapısında bekleyen adamdan alınıyor. Bir, iki veya üçüncü kuşaktan geldiği için bilgi gitgide kapanıyor. Nihayet, daha sonraları efsaneleşmeler ortaya çıkıyor. İçeride neler olduğundan hiç kimsenin haberi yok; dışarıda bir söylentidir gidiyor. Gizli öğreticilik bu şekilde, kelimenin tam anlamıyla, zaman geçtikçe daha da gizlileşmiştir. Aslında eskiden gizli değildi. İnsanların hamlığı, egoizması giderek arttığından, geleneğin de giderek kararmasına sebep olmuştur. İnisiyasyon yerleri, sır mahalleri hâline gelmiştir.

İlk geleneklerde çok geçen "Kutsal Topraklar", "Ulvi Topraklar", "Paradesa", "Bahçe", "Mabet", "Saray", "Kutup" kelimesi kullanılır ki, aslında Brahmanik uygulamalardan bize geçmiştir. Ayrıca inisiyasyon

merkezlerine "Saf Topraklar", "Ölümsüz Topraklar", "Dirilerin Toprağı", "Güneşin Toprağı" denildiğini biliyoruz.

Yukarıdan gelen tesirin ışığını yansıtan bu ayrıcalıklı (rûçhanlı) yerlerde zıtlıklar hallolur, insanlar birleşirler. Biz bugün bu yerlerin nereleri olduğunu bilmiyoruz. Çünkü bizler hâlâ "Demir Çağı"nın insanları olduğumuz için, sert ve hırçın bir tekâmül seyri içindeyiz. Bize yumuşaklık, incelik gerekmez, yaramaz. Bu devrenin atlatılmasından sonra bu kutsal yerlerin yeniden bulunacağına inanıyoruz. Eski Çin'de buna "Değişmez Muhit", İslâm'da "İlâhi Durak" denir. Buralar yukarıda belirtildiği gibi zıtlıkların ortadan kalktığı yerlerdir. Hakikatin realitesi çoktur, fakat hakikatin kendisi birdir. Görünüşü çoktur, ama bilinçli olarak toplandığı zaman bir tane çıkar ortaya. Bunların ortaya çıktığı yerlerdir İlâhi Duraklar. Kabala (Yahudi Okültizmi)'da böyle yerler için "Saray" tabiri kullanılır.

İnisiyasyonda Büyük ve Küçük Sırlar

İnisiyasyon safhaları bir mertebeler silsilesidir. Tam bir inisiyasyonda üç büyük safha vardır: Müride önce küçük sırlar, sonra büyük sırlar ve nihayet gerçek sırlar gösterilir. Küçük sırlara ermiş kişilere Eski Mısır'da "Mist" ismi verilirdi. (Mister de oradan gelmektedir.) Küçük sırlar, Mist'lere kozmolojiyi yöneten ve ilk hâli kuran oluş kanunlarını göstermeyi konu edinmiştir. Bu aynı zamanda büyük sırlar için bir hazırlık devresi olmaktadır. Bazen buna yolculuk ya da imtihanlar da denilen saflaşma merasimleri de eklenir. Mist bu bilgileri alırken, bir taraftan da kendini saflaştırmaya çalışırdı. Bu saflaşmadan maksat hem bedensel hem de ruhsal saflaşmadır. Ateş, su, şehvet, yemek, imtihanları vs. gibi... Eski Mısır'dan buna bir örnek verelim:

Sfenks heykelini gözünüzün önüne getiriniz. Onun giriş kapısı ayaklarının altındaydı. İnisiye olmak isteyen biri bu kapıdan müracaat ederdi. İçerideki öğretimin zorluğu daha kapıdayken karşılayıcı tarafından kendisine bildirilir ve içeri alınırdı. Ve belirli bir aşamadan sonra da başarisin, başarisilmasın geri dönüşün mümkün olmadığı açıklanırdı. Mürit adayı bunlara rağmen içeride kalıp inisiye olmayı isterse, birtakım koridorlardan geçirilerek içerilere doğru götürülürdü. Bu karanlık koridorlardan mürit adayı, elinde ışıkla 5-6 metre önünden giden görevliyi takip ederdi. Bu sembolik bir manzaradır aslında... Aday, önce başkasının ışığıyla aydınlanan yolda yürümektedir. Işık daha kendi elinde değildir. Kapıdan içeri girdiği andan itibaren, her iş, artık daha anlamlıdır ve mürit adayının bütün bunları kavraması lâzımdır. İleride bu hareketler kendisine sorulacaktır. Bir kapıdan geçtikten sonra kendisine özel giysiler verilir, eşyaları alınır ve orada kalması, beklemesi söylenir.

Aradan iki gün üç gün geçer, kimse yanına uğramadığı gibi doğru dürüst yiyecek bir şey de bulamaz. Beklemenin dördüncü günü kapısı çalınır, alınıp bir başka görevlinin yanına götürülür. Burada kendisi, ailesi, yaşadığı yerler hakkında sorular sorulur. Ve daha sonra verdiği cevaplar dışarıdan soruşturulur. Aslında mürit adayı, oraya adımını attığı ilk günden beri, gizli olarak gözetim altında bulundurulur. Bu

sorgulama da bittikten sonra kendisine birtakım imtihanlardan geçirileceği, istediği takdirde buradan da dönmesinin mümkün olduğu, fakat imtihanlardan sonra basarsa da başarmasa da buradan bir daha çıkamayacağı tekrar kendisine söylenir. Bunlar aslında yürek/iman ve cesaret denemeleridir.

Bundan sonra mürit adayı (eğer içeride kalmayı kabul ediyorsa) çeşitli imtihanlara tâbi tutulur. Örneğin, eline bir mum verilir ve karşıda mihrapta yanan başka bir mumla yakması istenir. Gideceği yer aslında 50-60 metrelik bir mesafedir. Oraya kadar gitmesi için etrafında boylu boyunca ateşlerin yanmakta olduğu incecik bir yoldan geçmesi gerekir. Fakat o kadar dar ve ince hesaplı geçiş yerleri var ki, kafasını çalıştırabilirse, buralardan yolunu sürdürebilir. Bütün cesaretini ve aklını kullanmak zorundadır. Bunu başarabildiği sürece amaca ulaşacak, yoksa her an yanma tehlikesiyle karşı karşıya bulunacaktır.

Diyelim ki mürit adayımız bu ateş imtihanında başarılı olmuş olsun. Belirli bir süre dinlenme ve gerekirse tedavisi yapıldıktan sonra başka bir imtihana alınır. Örneğin, 40 sütunlu oda... Burada üzerleri işlemeli 40 sütun ve duvarlarda çeşitli hiyeroglif yazılar ve resimler vardır. Bunların her birinin ne anlama geldiğini düşünmesi ve sonradan anlatması istenir. Yine hatırlatalım ki, aday gerek imtihanlarda gerek istirahat anlarında devamlı olarak gözetim altında tutulur.

İmtihanların ardı arkası kesilmez. Su imtihanı, vahşi hayvanlarla imtihan, vs. Her imtihanı başardıkça mürit adayı o uzun yeraltı koridorunda ilerlemektedir. Ve bir yerde, arkasındaki bütün kapıların artık kapandığı, geri dönmesinin olanaksız olduğu, başaramadığı takdirde ömrünün sonuna kadar hademe olarak o mabedde kalacağı, başarırca, yetenekleri ve liyakatine göre yükseleceği kendisine tekrar hatırlatılır. Bu şekilde örneğin, 20 kişi müracaat ediyorsa, sonunda ya bir kişi kalıyor ya da iki... en sonunda bütün imtihanları, zaman zaman (tam ümidini yitirdiği anlarda) yardım alarak da başaran mürit adayı tebrik ve takdis edilerek alınından öpülür.

Özel kokular sürülür. İşte o andan itibaren o artık sıradan bir kişi değildir. Kendine has bir odası, kendisini eğitecek hocaları vardır ve derslere, asıl inisiyasyona küçük sırlardan başlanarak geçilir. Aslında yolculuk ve imtihanlar "Küçük Sırlar" döneminde geçen bölümlerdir. "Büyük Sırlar"a daha sonra gelinir. Sonra "saflaşma" törenleri yapılır. Bütün bunlardan amaç müridi bir "çocuk kadar safılaştırmaktır".

Böylece bir mistik saflaşmaya kavuşabilecektir. Aslında bu, bildiğimiz çocuk kadar saf hâlde olmak, demek değil. Fevkalâde bir temizlik hâli ifade edilmek isteniyor. O kişide herhangi bir ahenksizlik hüküm sürüyorsa, gelen ruhsal tesiri nakletmek mümkün olamayacaktır. Tesiri polarize edecek hiçbir ahenksizliğe sahip olmamalıdır mist. Tam anlamıyla nefse hâkimiyet ve nefis mücadelesi geçirmek gerekir. Modern psikolojinin deyimiyle, şuuraltıyla dış şuuru dengede tutmak demektir. Şuuraltı problemlerini halletmiş olmak gerekir. Bu saflaşma, "kabuk"un kırılması demektir. Çünkü o kabuk, içinde özü muhafaza etmektedir. Öz, kendini ancak, "kabuk"un kırılmasından sonra tezahür ettirebilecektir. Kabuk, geçmiş ruh hâllerinin psişik tortusudur. Bu psişik tortu atılınca "kabuk kırılmış" olur.

Büyük Sırlar

Büyük Sırlar aşamasında, gerçek spiritüel gayeler, şekilsel olmayan şartlı veya şartsız üstün hâllerin gerçekleştirilmesidir. Bu dünyadan kurtuluncaya veya prensiple birleşinceye kadar (Nirvana), gerçek spiritüel dersler öğretilir. Uygulamaları yaptırılır. Bu aşamada şekli hiçbir şey yoktur ortada. Gerçek spiritüel amaçlar oluşuncaya kadar yapılan bir çalışma büyük sırların esasını teşkil eder. Büyük sırlara bunlar tahsis edilmiştir. Bu amaca gelenekler çeşitli isimler verirler. "Muhteşem Işık", "Üstün Hüviyet" vs. Bunlar büyük sırların ikinci safhasıdır. Bu safhadan itibaren mürit beşeri özelliğinden çıkarak "Aşkın İnsan" hüviyetini kazanır. Evrene dahil olan insan artık aşkın insan hâlini almıştır.

Aşkın (müteal) insan, bütün varlık tezahürünü aynı ilke ile hüviyetlendirebilen kimse demektir. Örneğin, bunun için, "Her şey Tanrı'nın bir yansımasından ibarettir." ifadesi kullanılır. Bu, Eflâtun'da da böyledir. Çünkü Eflâtun Elözis inisiyasyonunu meydana getirmiş büyük bir filozoftur.

Ezoterik çalışmalar aslında inisiyasyona yönelik çalışmalar demektir. Bu çalışmalar insanları bazı hakikatlerle karşılaştırmak, kendisini tanıtmak amacıyla yapılan çalışmalardır. İnsanın hakikati keşfetmesi için önce kendini keşfetmesi gerekir. İnisiyasyonun bütün amacı insanın kendi kendine sahip olmasıdır. Kaybetmiş olduğu kendini, şuurlu olarak, bu dünyada tekrar yakalayabilmesidir: Benliğin tekrar şuurlu olarak ele geçirilmesi... Kuşkusuz bunun için birçok yollar var. Ama herhalde inisiyatik çalışmalar içerisinde mürşidin (ruhsal öğretmen, inisiyatör) ve talebenin vazgeçmeyecekleri tek bir büyük hâl vardır. Bu da, yüksek ruhsal enerjiyle temasa geçmektir.

Gerek dış gerekse iç hakikati ararken muhakkak ki değişik bir enerjiye ihtiyaç hissediliyor. Bu ne fiziksel bir enerji ne de bedene bağlı olarak şuuraltıyla birlikte çalışan psişik bir enerjidir. Tamamen bunların dışında spiritüel bir enerjidir. Bu enerjiye hem öğretenin, hem de öğrenenin kesinlikle ihtiyacı vardır. Her insanda bulunan, özellikle yetenekli insanlarda bulunan kıymetler ele geçebilir ve bunlara ek olarak ilham, vahiy ve tebligat yoluyla da insan yüksek ruh haletini yaşayabilir.

Önce kendi içsel kıymetlerini ele geçirmesi gerekir. Vahiy tarzında görünen, içte ilham olarak tezahür eder. Yani her insanın ilhamı kendisinin vahyidir. Bu, dışarılaştığı zaman ona vahiy ismini veriyoruz. Vahiy sözcüğü nedense, sadece peygambere gelen tebligat için kullanılmıştır. Hz. Muhammed'in vahiy almadığı zamanlarda da Arabistan'da "vahiy" sözcüğü kullanılırdı. Putperestlik devrinde, hatta ondan önceki zamanlarda da bu kelime vardı. Vahiy mekanizması çok çok önceden meydana gelmiş bir mekanizmadır. Kimsenin haberi olmaz, kendinizin içinde kalırsa, aynı şey, sizin kişisel ilhamlarınız olarak kalır. Aynı şey, spiritüel çalışmalarda "Ruhsal Tebligat" olarak geçer. Bu da, ilhamın (ya da dışsal olarak vahyin) yazıyla, sözle, grafikte, müzikle vs. ifadeleşmesidir.

Zaten inisiyasyon hareketlerinin son kısımlarına doğru, inisiyede ruhsal halet farkları oluşmaya başlar. Bunu, inisiyatör anlar. Özellikle talebe artık usta olma devresine geçtiği zaman, bir tür özel hücrede kendi kendine, kendisine verilmiş olan alıştırmaları uygular. Bunların içerisinde çoğunlukla astral seyahat,

durugörü vardır. Fakat üstadın beklemekte olduğu en önemli nokta şakirdin (öğrenci, çırak) bir gerçek ilhama sahip olup olmamasıdır. Çünkü şakirdin şuur ve şuuraltı devamlı olarak kontrol altındadır. Ve gerçekten sağlam bir ilham gerçekleştiği zaman, üst plânlarla bir kontak temin ettiği anda, öğrencide bir değişiklik meydana gelir ve bu değişiklik üstat tarafından derhal fark edilir. O artık kendi şahsiyetini bulmuş kendi kişiliğini geliştirmiş, kendi ayakları üzerinde yürüyebilecek bir varlıktır.

Bundan sonra üstadın yapacak bir şeyi kalmamıştır. İnisiyatörlük, semavi (ilâhi, göksel) inisiyatöre aktarılmıştır. Aslında inisiyatör, iki sonsuz arasında devam etmekte olan uzun zincirin halkalarından biridir. Öğrenci de artık bir halka olmuştur. O da o büyük zincire girmiştir. Sonsuz spiritüel tesir, ondan da geçmeye başlar. Bu tesiri başkalarına aktaracak hâle gelmiştir.

İnisiyatik Yolda Neler Kullanılır?

Gerek doğuda gerek batıda, her mistik çalışmanın başı iki esaslı yoga temeline dayanır. Biri nefes, diğeri oruç. Buradaki oruç, genellikle, bildiğimiz aç kalmaktan ibaret olan bir oruç değildir. Aç kalmak orucun en kaba tarafıdır. Aslında inisiyatik çalışmalarda orucun çok büyük ve değişik şekilleri vardır. Sadece bedeni oruç değil, manevi oruç da tutmak gereklidir. Bunun için bedeni, duygusal hazlardan ve kötü düşüncelerden sakınmak gerekir. Bunu yapabilmek için de bir edep ve erkân silsilesinden geçmek gerekir.

Bunlardan başka inisiyatik süreç olarak daha önce söz ettiğimiz, çeşitli imtihanlardan (su, ateş, vahşi hayvanlar, astral denemeler gibi) geçilir. Nihayet bize ORFE'nin belagatla ifade ettiği meşhur cehenneme iniş meselesine gelinir. Bu noktaya doğu ezoterizminden çok batı ezoterizminin ilgi duyduğunu görüyoruz. Aslında Dante de bir inisiyasyondan geçmiş olmasına rağmen bazı yerlerde bağnazlık yapmıştır. Fakat onun İlahi Komedi'sinin "Cehennem" bölümü inisiyatik inişi anlatır. Oradaki olayların hepsi semboliktir. Goethe'nin meşhur "Yeşil Ejderi" de böyledir.

Bunu şöyle açıklayabiliriz: İnsanın büyük enkarnasyon silsilesi içerisinde birçok hayatlardan beri getirmiş olduğu bir tortu vardır. Bir tür atılması gereken, cevhere ağırlık oluşturan bir tortudur bu. Bu tortu her insanda mevcuttur. İşte, bu tortunun içeriğine nüfuz etmek, derinlerine inmek gerekir, arınmak için. Varlığın astral bedeninde birikmiş olan bu tortunun içeriği nedir? Bunu anlamak çok zordur. Ve gerçekten bir cehennem azabıdır. Bu öyle bir hesaptır ki, en ilkel çağlardan beri getirmiş olduğunuz tortunun analizini yapmak gibidir. Ve bu analizi şuurlu olarak yapıyorsunuz.

Siz, sizi şuurlu olarak tortu bakımından analiz ediyorsunuz. Bu tortunun çoğu geçmiş hayatlardan geldiği için unutulmuştur; artık birey için rahatsız edici bir yanı kalmamıştır. Hesabı görülmüş sayılır, fakat değil. Sadece, karmik bir karşıt verilmek suretiyle doğulmuştur. Bu tortunun bulunmuş olmasına rağmen her defasında bir kapının açılması (yeniden doğuş, tekrar bedenlenme) birey için büyük rahmettir. İşte bu

tortularla karşılaşmak, çok önemli ve çok zor ve insanı can evinden vuran bir konudur. Bir inisiye böyle bir tecrübeyle de karşılaşmak ve başarılı çıkmak zorundadır. Tabii ki, birçok gelişmeden sonra...

Bütün bu çalışmaların sonucu inisiye, bir çocuk kadar saflaşmak zorundadır. Bunun olabilmesi için yukarıda söz ettiğimiz o ağır tortunun ortadan kalkması gereklidir. Bu da birtakım kişisel tatbikatlarla sağlanabiliyor. Ezoterizmde "Birinci Doğum", inisiyatörün inisiyeyi spiritüel tesire bağlayışıydı. İnisiye eski fizik (kaba) plânda ölüyor, aynı zamanda manevi bir plânda doğuyor. İkinci doğum olarak kabul edilen, bir tür "metamorfoz"dur. Ölmek ve doğmak, aynı bir değişimin iki evresini oluşturur. Ancak bu ikisi olduğu anda bir değişim meydana gelmiştir.

Ölmekte olanla, doğmakta olanın biri, bir değişimi tamamlamış, diğeri ise bir değişime adımını atmıştır. Arada bundan başka bir fark yoktur. İkinci doğuş psişik yenileşmedir. Bu, inisiyatik gelişimin ilk evrelerinde çok etkili bir durumdur. Psişik düzenden spiritüel düzene geçişte bu yenileşmeler görülür. Bu da "Büyük Sırlar" verildiği zamanda ortaya çıkıyor. Daha doğrusu psişik yenileşme meydana geldikten sonra büyük sırlar ismi altındaki inisiyatik bilgilere geçiliyor. Yani görüldüğü gibi, hiçbir şey müridin kade-rine, kısmetine kalmış değildir. Müridin birtakım esaslı belirtileri ortaya koyması gerekir. Müridin mürşitten herhangi bir gelişimi gizlemesi hâlinde üstat, genellikle, bir dereceye kadar gereken hoşgörüyü gösterir.

Ona yol göstermeye çalışacaktır. İbret verici hikâyelerle problemini gidermeye, uyarmaya çalışacaktır. Bir hikâyeyle inisiyeye zaman zaman edep vermeye çalışacaktır. Bu şekilde mürit kendisinin mürşidi tarafından devamlı olarak kontrol edildiğini anlar. Bir mürit bu şekilde devamlı gözetim, kontrol ve eğitim altında gerçek özgürlüğe sonunda kavuşur. Kendisine tam serbestiyet verilir. Sonraları (gerek batı gerek doğuda) bu gözetim bir tür tasalluta (zorla etki altına alma) dönüştü. Yani bu çalışmalar sonunda kazanılan güçler bir hükmetme aracı olarak kullanılmaya başlandı. Daha sonra da zaten bu kurum dejenere olmuştur. Bu yozlaşma doğrudan doğruya majisyenliğe döner. Kara hocalık, kara papazlık vs. Gerçek inisiyatik bilgi, spiritüel bilgi ortadan kalkar.

Psişik düzenden spiritüel düzene geçişte, yukarıda belirttiğimiz gibi büyük sırlar verilir. Üçüncü doğuş, evren dışına taşan bir özgürlüktür. Bu, Elözis sırlarında, "İlâhilikle Birleşme" şeklinde ifade bulmuştur. Sufizmde "Fen'a fillah" (Tanrı'da yok olmak) olarak adlandırılmıştır. Eflâtun ise bunu "Mağaradan dışarı çıkış" olarak anlatmaya çalışmıştır. Bu ilâhilikle birleşmenin meyvesi, gök ve yerin "oğulları" denen bir gruba dahil olmaktır. Artık evrende ve evrenle kendi arasındaki olaylar arasında olan büyük irtibatı görmüş durumdadır. Bütün sebep ve sonuç zincirlerini, arada bütün melekûtun (sembolik) kanat seslerini fark eder fakat hiçbir şey yapamadan büyük bir şaşkınlık ve hayranlık içinde bunları temaşa eder (kontamplasyon).

Bunların içinde yaşayamaz ama temaşa eder. Bu durumların yaşantısı sayılı kimselere nasip olmaktadır. Fakat geri kalan büyük kitlenin gelişimi hiçbir zaman düşünülmemiş midir? Bunlar halka nasıl anlatılmalı? Onun da bir metodu bulunmuştur. Ve çok evrensel bir yöntem olan "sembolizm" burada da uygulanmıştır. Çünkü evrenin en geçerli öğretim metotlarından biridir bu. Kutsal kitaplarda, edebiyatta,

şiiirde, felsefede bol bol sembollerle karşılaşırız. Bunlar bazen kelime hâlinde, bazen şekil halindedir. Aslında, biraz daha mistik düşünmek gerekirse, evren bir şeyin sembolüdür. Neyin sembolü olduğunu tam olarak bilmiyoruz. Belki yaradılışın sembolü... Çünkü yaradılış hakkında kesin bilgimiz yok. Dünyamız da şu haliyle bir şeyi sembolize etmektedir. Bunun çözümlenmesi için herhalde çok geniş bir şuur gereksinim vardır.

Halk tipi inisiyasyonda sembolizm doğrudan doğruya anlaşılmaz olmaktan çıkarılıyor, hikâyeleştiriliyor. Halk masalları, efsaneler, mitolojilerin hepsi, esasında kök olarak bütün bir ezoterik inisiyasyonun evrelerini anlatmaktadır. İnisiyasyona (özellikle Hint'te) alınamayanlar; çocuklar, kadınlar, yabancılar, sınıf dışında kalanlardır. Bunlar da kendi geleneklerini belirli noktalardan öğrenmeye çalışırlar, yani tamamen bir yasaklama yoktur. Sözlü olarak nakledilen kutsal doktrinler, iki formda asırlar boyu sürüp gelmiştir.

Birincisi rahipler tarafından muhafaza edilen ruhani şekil; ikincisi de günümüze kadar ağızdan ağıza gelen popüler şekil: Masallar, mitoslar vs. Her millette bu mitosların kendine göre aktarılmış bir hâli mevcuttur. Her millete aynı temaların versiyonu mevcuttur. Yer ve insan isimleri değişmiş olabilir, ama anlatılmak istenen şey aynıdır. Buna benzer bir durum şamanizmde de bulunmaktadır. Şamanik inançların çoğu bugün Anadolu'da yaşamaktadır. Birçok örf ve âdet şamanik öğeleri taşırlar. Masalların çoğu şamanik inisiyasyona bağlıdır. Şamanizm aslında bir tür büyücülük, sihirbazlık vs. değildir.

Şamanizmin kökü Atlantis'e kadar gitmektedir. Asıl büyük şamanlar Atlantlılardı. Şamanizm, Atlantis sanatının çöküş devrindeki uygulamalarından ibarettir. Genellikle şamanlar olayların nedenini bilmezler fakat metodu bilirler ve başarılı olurlar. Dünyanın her yerinde şamanlar vardır ve etkileri hâlâ sürmektedir. Özellikle Ari ırka mensup şamanlar ilginçtir. Hindistan'daki yoga metotlarının çoğu samanlıktan geçmiştir.

Yukarıda sözünü ettiğimiz her millette aynı mitos temalarının işlenmiş olması Jung'un "kolektif şuuraltı" kavramı ile açıklanamaz. Nakiller söz konusudur. İnsandan insana olduğu gibi, toplumdaki topluma da olabilmıştır. Dolayısıyla Hindistan'daki bir mitos elbette Yunanistan'da da olabilir, Yucatan'da da olabilir. Bunlar aşağı yukarı "atalardan kalma hatıralar" şeklindedir.

Hatta bunlar bir yerde üstün hatıralar olarak da nitelendirilir.

Her gelenekte falanca yerde kaybolmuş ya da gizlenmiş şeylere kinayeler vardır. Örneğin, Hinduların "Soma"sı, Eski Terslerde "Homa", Anadolu'da "Huma", Fransa'da "Foniks" gibi...(Zümrütüanka kuşu da denir.)

Yahudiler özel telâffuz şekilleri bulunan bazı sihirleri, sesleri ararlar. Bu sesleri belirli şekilde telâffuz ettiklerinde istediklerini yapabileceklerine inanırlar. Bu gelenek İslâm'da da vardır. "Kur'an'ın etkili olabilmesi için çok dikkatli telâffuz edilerek okunmalıdır" hükmü tarzında kendisini gösterir. Dikkatli bir şekilde okunmayan Kur'an, dinleyenler üzerinde herhangi bir tesir oluşturmaz, denir. Yani her kelimenin,

her hecelemenin bir titreşim skalası bulunmaktadır. OM hecesinin telâffuzu gibi... İşaya Peygamber'de bir gizli ilâhın aranması vardır. Onu arar durur, bulmaya çalışır. Bazen "Kutsal Bir Kâse" aranır. Alâaddin'in Sihirli Lâmbası da bunun başka bir şeklidir. Bunların ele geçirilişinin ardından bazı güçlerin elde edileceğine inanılır. Genellikle bu güçler bencil amaçlarda kullanılır. Zaten halkın gerçek bir inisiyasyona alınmamasının da nedeni buradan çıkmaktadır: Böyle bir inisiyasyonu kaldıracak, elde ettiği sonuçları, ruhsal yetenekleri yüksek amaçlarda kullanacak ruh olgunluğunda ve liyakatte değildirler.

Bundan başka bir de "Kayıp Cennet" meselesi vardır. Kayıp bir ülkenin aranması... Kaybolmuş bir sevgilinin peşine düşülür. Aslında bunlar yukarıdan beri söylediğimiz gibi birer sembolden ibarettir. Bunlar hep inisiyatik bilgilerin halk masallarındaki yansımalarıdır. Fethedilecek ilk ülke insanın kendisidir. Kahramanların en başarılısı çoğunlukla en küçükleridir. En küçükleri en yaman çıkar ve işi bitirir. Bu da inisiyatik sırlardaki "çocukluk" hâlini anlatmaktadır. "Çocuklar gibi saflaşmak" meselesi... Yani asıl sonuca varacak olan, çocuklar gibi saflaşmış olandır. Masal kahramanı hazineyi ya da sevgiliyi ararken bir de bakar ki kendi benliğini bulmuştur. Hayvansal bir metamorfoza uğramış, bir transformasyon geçirmiştir.

Masalda kayıp olan şeyin aranması sırasında birtakım büyük imtihanlardan geçerken, kendisine bazı hedefler gösterilir, yardımlar yapılır, bundan dolayı o zamana kadar ortaya koyduğu aksiyonundan dolayı kendisinde bazı değişiklikler olmuştur. Son şuur haletiyle olaylara girmeden ve maceraya başlamadan önceki şuur haleti arasında çok fark olduğunu kendisi de sezer. Artık elde ettiği hazinenin, kavuştuğu sevgilinin, keşfettiği bir yerin (sarayın) önemi yoktur. Öyle bir hayat çenginden geçip gelmiştir ki, bambaşka bir insan olmuştur. Birçok maddi değerler kendisi için silikleşir gider...

Bazen masal kahramanı, kudretli insanların spiritüel gücünü sembolize eden bir ermişin, perinin, meleğin yardımını görür. Bu kudret bazen sihirli bir eşyaya bağlıdır. Sopa, taş, palto, uçan at vs. gibi. Gençlik suyu ya da ölüm suyu olabilir.

Bir de "kuş dili" denilen bir husus var. Kuş dilini şöyle tarif ederler: Şiirsel, birleştirici, sakinleştirici ilâh ve meleklerle ait bir lisandır. Kuş dilini anlayan, bilgi ve hikmetin en yüksek derecesine ulaşabilir. Buna bir atıf, Hz. Süleyman'ın bütün hayvan dillerini anlamasıdır. Kuş dilinin, şiirsel, birleştirici oluşundan biz anlıyoruz ki, kuş diline sahip olmak demek, çok yüksek derecede psişik melekelerden biri olan telepatik güce sahip olmak demektir. Burada telepatik güç derken, sadece insandan insana aktarılan telepatik güç olarak değil, bütün eşya ve canlılar arasındaki bir iletişim kastedilmiştir.

Ejderha ve Kılıç Sembolü

Ejderhanın asıl iki büyük anlamı, daha doğrusu iki büyük görünüşü vardır: Birincisi, ağızından alevler çıkan, bazen bir, bazen üç, bazen beş ve bazen de yedi (tek sayılarda) başlı olmak üzere, resimlerde

gördüğümüz şekliyle kuyruklu, kuvvetli pençeleri olan, gözleri ileri fırlamış acayip bir mahlûk. Daha doğrusu, çizilenler, halkı oluşturan karmik tortunun sonucunda ortaya çıkar. Astralde meydana getirilmiş olan ejderhalar vardır. İnisiyatik savaşta, cehenneme iniş sırasında, ölüm denemesinden geçen müridin orada karşılaştığı yaratıklardan biridir ejderha.

Buradaki astral sembol, daha önce söz etmeye çalıştığımız "tortu"yu ifade eder. Her insanın bir ejderhası vardır. Aynı zamanda her kavmin de bir ejderhası vardır. Buradaki ejderha, neden muhtelif başlarla ifade edilir? Hatta bu başlar kesildikçe yerine tekrar gelir. Kahraman bir türlü bu başların hepsini birden yok edemez. Fakat büyük bir azmi ve çabası vardır. Artık gücünün de tükendiği bir anda o ejderhanın öldürülmesi için sırrı bilen birisi kendisine yardım eder. Bu ya bir piri fanidir, ya dilenci kılıklı birisidir ya da esrarengiz bir mahlûktur. Ona der ki, "Sen bu ejderhayı bu şekilde ortadan kaldıramazsın, bunun yedi canı var, biri gitse öteki gelir. Ama bunun vücudunun (örneğin, karnının altında) zayıf bir noktası vardır; eğer oraya okunu isabet ettirirsen, artık bir daha kestiğin başlar yerine gelmez."

İşin sırrını, içeriğini birisi yardım olarak kahramana verir. Ve gerçekten o şekilde hareket ettiği takdirde ejderhayı öldürmeyi başarır. Buradaki ejderha görüldüğü gibi, birinci derecede, inisiyatik anlamda tortunun içeriğini anlamak ve onu artık ejderha olarak görmemenin şuuruna varmaktır. Kılıç, burada bir kudret, hâkimiyet aracıdır. Bize göre bu, Ruhsal İdare Mekanizması'nın icra yetkisini ifade eder. İnisiyatörlere kılıç, hançer, asa verilir. Kılıç ileride "asa"ya dönüşmüştür. Orfe'nin meşhur "kozalak başlı asası", Musa'nın asası gibi. Pek çok inisiyatörlerin ellerinde bulunan özel sopaları, aynı zamanda spiritüel etkinin kendisi tarafından başkalarına aktarılabilceğini ifade eder. Bir zamanlar bu sopalar çok kıymetli madenlerden yapılmış enerji çeken ve toplayan araçlardı.

Ezoterizmde Amel

Amel, Fransızcasıyla "aksiyon", Türkçesiyle "eylem" anlamına gelen bir kelimedir. Doğrudan doğruya "yapılan iş" manasına geldiği gibi, "işlenen hareket" anlamına da gelebilir. Ezoterizmde "amel"in önemi büyüktür. Spiritüel kültürde buna "uygulama" denir. Her insan almış olduğu bilginin uygulamasını yapmalıdır. Bu uygulama vicdandan gelen itme gücüyle uygulanır. Hayat içerisinde bu bilgiyi yaşamalıdır. Japonya'da Budizmin etkisi altında meydana gelmiş olan ZEN tamamen insanın kendi anlayışına bağlı olmak üzere uygulamadan ibarettir. Orada hiçbir teorik bilgi yoktur ki, nefiste uygulanmasın, şuurda bir iz bırakmasın. O bilginin insan ameline yansıyabilmesi için onun uygulanması gerekir. Uygulanmadığı sürece ZEN yoktur. Bu, hâlen Uzak Doğu'da milyonlarca insan tarafından izlenmekte olan bir mistik yoldur. Bu husus hemen hemen bütün ezoterik (içrek) çalışmaların esasını oluşturur durumdadır.

Özellikle sufilikte (İslâm tasavvufu) çok önemli bir yer tutar, çünkü İslâmın kitabı Kur'an bilginin hayatta uygulanmasını temel kabul etmiştir. Bundan dolayı İslâm'daki bütün batını çalışmalarda "amel" çok

önemlidir. Bunun önemi her şeyden önce "amel" ile "ibadet" in birbirinden ayrılmayan iki unsur olmasından ileri gelmektedir. Bu duruma göre amel, bilgi ve düşüncenin uygulanması ve devamlı sınanması olmaktadır. Bilgi ve düşüncemizi bir yerde uygulamak ve bunun doğruluğu hakkında da devamlı bir sınanma aracı arıyorsanız, bunu aksiyonda (amelde) aramamız gerekir. Diğer taraftan nefsin kurtuluşa ermesi, kaba tesirlerle olan mücadelede gösterdiği çaba hepsi bu amele bağlı olarak sağlanmaktadır.

Amelin insan ruhunda oluşturduğu etki büyüktür. Hiçbir bilgi, saf olarak insan zihni içerisinde kaldığı sürece, yük bir bilgi oluşturmaktan öteye gitmez. Bu bilginin insan gelişimi için gerçekten bir yaran yoktur. Ruhsal bilgilerden öğrendiğimize göre, hayat yaşanmak içindir. Hayat, düşünmek için, fikir binası kurmak için, hayat hayal etmek, hayat hayatla oynamak için değildir. Hayat her şeyden önce, cevher olarak yüksek bir yapıya sahip insan ruhunun sadece tatbikat yoluyla fizik âlem hakkında bilgi edinmesine olanak veren bir genel teşkilâtta ibarettir.

Hayatta uygulaması yapılmamış bilginin insan cevherine bir katkıda bulunması oldukça şüphelidir. Bunun en güzel uygulama şekli, şuur dışına aktarılmasıdır. Bir bilginin şuur dışına geçirilmesi için bilginin çeşitli şekillerde uygulanması gereklidir. Yani bizzat onu yaşamamız gerekir. Bu, çok zor bir yol ve metottur. Yalan söylememenin, hırsızlık yapmamanın, iftira etmemenin, dürüst yaşamamanın, insanlara karşı sevgi göstermenin, hoşgörü sahibi olmanın her türlü edebiyatını yapmak mümkündür. Fakat bunu uzun süre kendi hayatında veya başkalarının hayatında yaşamak ve yaşatmaktır önemli olan. İşte bu, ameldir.

Buna örnek olarak Yunus Emre gösterilebilir. Yunus Emre ilk ruhsal tebligatını şiir hâlinde ifade ettikten sonra, kendisinin uzunca bir süre Anadolu'da tatbikata çıktığını görüyoruz. Bütün bilgisini (moralitesini, ahlâkını) bu seyahatleri sırasında bizzat nefsinde yaşamak ve başkalarına da yaşatmak suretiyle uygulamıştır. Bu, onun sufizmin tatbikat aşamasını tam anlamıyla yerine getirdiğini de bize göstermektedir. Mesnevi de hemen hemen aynı şeyleri söyler ama, Celaledin-i Rumi'nin aslında büyük bir uygulaması olmamıştır. O, büyük bir uygulayıcı olmaktan çok büyük bir inşa edici (bilgiyi kuran) olmuştur. Fakat bu bilgileri kendi nefsinde uygulayacak bir dünyasal safha geçirdiğini zannetmiyoruz. İnsanlarla aynı haleti geçirmek suretiyle beraber yaşamış değildir. Daha çok hiyerarşinin üst seviyesinde kalmak suretiyle çalışmıştır.

Teorik olarak söylenen her söz ancak realite içerisinde uygulandığı zaman değer kazanır. Bu bakımdan teorik fizik ile deneysel fizik arasında oldukça büyük farklar vardır. Teorik fizik genellikle hoşya gider, fakat teorik fizik uygulanması zor, uygulama sırasında her zaman zorluklarla karşılaşılması mümkün olan bir konudur. Aynen şuna benzer: Teorik olarak öğrendiğimiz her türlü şey, belki ileride atacağımız adımlardan şunu veya bunu seçmemize sebep olabilecektir, ama yine de adımı atarken yapacağımız seçme, teorik olarak öğrenmekten çok daha farklı bir şeydir. Oradaki seçme kararını bize verdikten güç,

teorik bilgimizden gelmiyor. Ruhsal veya zihinsel tecrübemizden gelmektedir. Bu ise tecrübeden geçmiş olgun insan sonucunu ortaya çıkarır.

Gerek geleneksel Batı mistisizminde gerekse sufizmde ibadet, amel demektir. Bu ibadet insandaki içsel anarşiyi (egoizmi) yenecek olan iyi niyetin bir dayanağını teşkil eder. İçimizden gelen egoistçe haykırıışları yenmek için, önce çok iyi niyet etmek lâzımdır. Zaten oruca başlarken yapılan niyetin de bu tarzda bir niyet olması gerekir. Yani "Aç kalmaya söz veriyorum..." manasında değil. Oruç süresi içerisinde, meydana çıkacak olan her türlü nefsanî kavgalarda, tek yanlı değil, yansız olarak işin doğrusunu bulmaya, anlamaya niyet etmek gerekir. Çünkü oruç tutmak bir ibadettir. İbadet ise aynı zamanda bir ameldir. Bu amelin hedef aldığı nokta insanın nefsiyle olan mücadelesindeki savaşı kazanma ameliyesidir.

İslâm peygamberi, en büyük cihadı insanın kendi nefesine karşı vermiş olduğu savaş olarak nitelemiştir. Bu, aslında bütün kutsal kitaplarda vardır. İncil'de İsa'nın, "Ben, dünyayı yendim." bunun ifadesidir. Orada dünya sembolü kullanarak nefisini anlatmak istemiştir. Dünya aslında nefis denetimi için meydana getirilmiş geçici bir yerdir.

Büyük Eylem (Cihad-ı Ekber)

Hemen hemen bütün ezoterik çalışmalarda asıl evreyi oluşturur. Böyle büyük bir aksiyona başlayan bir insan için amaç, gizli ve yıkıcı tesirlere karşı harekete geçmektir. Bu tesirlere karşı bütün benliğiyle mücadeleye başlamak demektir. Bizler ise henüz değil büyük cihadı, küçük cihadı bile yapacak durumda değiliz. Henüz yapmakta olduğumuz cihat, ekmek kavgası tarzında görünmektedir. Değil, gizli ve yıkıcı tesirlerin varlığını anlamak, onlara karşı bir güçlenmeye, teçhizatlanmaya doğru gitmek, aksine çoğu kez kendi nefsanîyetimizi tatmin eder durumlara yardımcı olmaktayız.

Burada "gizli ve yıkıcı tesirler" ifadesinden şu anlatılmak istenir: Birey olan insan, egosunun yüksek kişiliğinden beslenmekten çok, geri unsurlardan beslenmesi sonucu ortaya çıkan bir geriletiri tesire hedef olur. İnsan bunun farkına varamaz. Bir bakıma bu durumda, egonun çeşitli kalıplara girerek kendini insanlara kabul ettirmesi içerisinde sevgi, şefkat, merhamet olduğu gibi şan, şöhret, "insanlara bir şey veriyorum" düşünceleri de bulunabilir. Veya kendi egosuyla olan mücadelede daima önüne çıkan olayları, kendi arzu ve emelleri istikametine yöneltmek, hep kendine doğru yontmak için muhtelif teviller yaratmak şeklinde de ortaya çıkabilir.

Bu, bir defa kendi kendimiz için gizli ve yıkıcı tesirlerin devamlı olarak üzerimize gelmesini sağlamaktadır. Bu, günlük hayatımız içerisinde devamlı karşılaştığımız bir husustur. Bu durumda ne yapmak gerekir? Bu durumda, hemen bir şey yapıvermek kolay değildir. Yalnız, bir şeylerin farkında

olmak mümkündür. Böyle şeylerin var olabileceği hakkında bir uyanıklığa doğru gitmek mümkündür. İnsan birisine bir iyilik yaparken veya yaptıktan sonra art düşüncesini kendi kendine kontrol edebilmelidir.

Örneğin, insanlar "başının gözünün kurtuluşu" için sadaka verirler. Gerçekte yapılmaması gereken bir iyilik tarzıdır. Hiç yapılmasa daha iyidir. Burada sevgi olmadığı gibi, şefkat de yoktur, acıma da. Semavi bir rızanın mevcudiyeti de yoktur. Yani verilen bir sadaka ile ilâhi rahmeti satın almaya çalışırız... İşte Cihad-ı Ekber, insanın, ilk önce kendi nefsinde gizli ve yıkıcı tesirlerine karşı yapacağı bir savaştır. Buna başka bir deyimle "Murakabe-i Nefis" denir. Bu, insanın kendini bir denetim ve kontrol altında, şuurlu bir denetim altında tutmasıdır.

Belki de meditasyonun (ruhsal ve psikolojik bir murakabeye girmenin) bu bakımdan bir faydası olabilir. Nefsi denetleyebilmek bakımından serbest bir psişik alan içerisine geçebilmek mümkün ise, (eğer bu yapılabiliyorsa) bu belki başarılabilir. Arazın nereden geldiği teşhis edilir ama, uygulama olmadığı için bir fayda sağlanamaz. Bu yüzden Yunus'un yaptığı gibi, ormandan odun getirmek, icabında benimsediği yüksek bir idealin tatbikatını yapmak... Aslında bu da sembolik bir anlatımdır ve nefsin uygulama alanı içerisindeki savaşını ifade etmek istemektedir. İnsanların yaptıkları ameller aynı olmakla beraber, kendi ruhlarına kazandırdıkları sonuçlar aynı olmayabilir.

Her amelin kendine has bir kudreti vardır demiştik. Doğru niyet içinde olmak da bu kudreti sağduyu içerisinde yükseltmektedir. Bunu şuna benzetebiliriz: Felçli bir durugörü sahibi, kör bir koşucuyu götürebilir. Bir tarafta felçlidir fakat durugörendir. Başka bir benzetmeyle de, bunu "Arabanın sahibi, arabayı çeken (ah) yönetebilir." şeklinde ifade edebiliriz. Krişna şöyle demiştir: "Sükûnet içinde faaliyeti, faaliyet içinde sükûneti bilen insan, bilge insandır." Burada "faaliyet" kelimesiyle "amel" kastedilmektedir. Sükûnet hâlinde iken bile, bir şuur faaliyeti hâlinde bulunmak, tatbikatımızı yaparken de sükûn hâlinde bulunmak lâzımdır. Böylece, her şeyden önce tam bir nefis kontrolü yapılıyor. Bu, egonun kontrol altına alınmasının bir yolu olmaktadır.

Büyük Barış (Sükût-u Ekber)

Bu büyük sükût içinde insan, çevresiyle iç ahengi içindedir. Buna genellikle Batı'da "Aden Hâli" denir.

Aden'in içinde yaratılan bütün varlıkların birbirine karşı olan durumları, ahenk içinde bulunmaları kastedilir. Orada bitkiler ve hayvanlarla diğer varlıklar büyük bir sükûnet halindedir ki, karşılıklı tesir alışverişinde bulunurken hiçbir varlık diğerini hırpalama durumuna düşmezdi. Varlıkların dimağı orada henüz kendi şahsiyetleriyle ilgili imajınasyona başlamış değildirler. İnsan henüz, neden, niçin, nasıl diye sormaya başlamamıştır. Başlamadığı için de bütün bu dürtülerden dolayı ortaya çıkacak bir hareket yoktur.

İşte bu ilk hâli, Aden'deki sükûnet hâlini gerçekleştirmeye çalışmak ezoterik uygulamanın önemli uygulamalarından birisidir. Nerede? Bu dünyada, bu beden içerisinde, bu bilgilerle... Büyük bir sükût içerisinde kalmanın asıl amacını ilk uygulayıcılar çok iyi bilmekteydiler: Ruh ile evren arasındaki dengeyi kurmak. Bir tür tüm duyguları evrenle akort hâline getirmek... Böyle bir sükûnet hâli içerisinde yapılan yegâne aktivite Kalbi Duadır. Buradaki dua, zamanımızdaki genel dua anlayışının çok üzerindedir. Çünkü genellikle zamanımızda insanlar kendi egolarının çıkarları için Tanrı'dan talepte bulunurlar.

İnsan, aslında istedikleri şeylere göre de bir sınıflamaya sokulabilir. Duada insanların isteklerinin nereden hız alıp talepte buldukları önemlidir. İnsanların isteklerine cevap verenler, bir hiyerarşik sistem içerisinde ayrı ayrı varlıklardır. İnsanlar hangi taraftan ne istemişlerse, oradan cevap gelir. Ve hiçbir zaman bunları Tanrı'nın verdiğini düşünemeyiz. Tanrı, kulundan ne bir şey alır, ne de bir şey verir. Çünkü Tanrı'nın varlıklarıyla doğrudan ilişkisi yoktur.

Eğer insan Tanrı'ya gerçekten yaklaşmak istiyorsa, O'nun kozmik kanunlarına mümkün olduğu kadar uymaya çalışmalıdır. Bu kanunlara nüfuz edebildiği nispette insan Tanrı'sına yaklaşmış olacaktır. Hiçbir varlık Kadir-i Mutlak Yaradan ile arasındaki boşluğu dolduramayacaktır. Dolayısıyla insanın yapacağı iş, kendi yüksek şuuruyla nefsi arasındaki boşluğu doldurmaktan ibarettir. Nefsinden kalkıp, yüksek zatına geçebilmek için ortada bulunan derin uçurumu doldurmak, daha yükseğe atlamanın şartlarını, araçlarını aramak olacaktır.

Dua en basit haliyle ilâhi olanın ismini zikretmektir. Herkesin imajınasyon yeteneği kendine göredir. Bu bakımdan insanların TANRI tasavvurları birbirinden farklıdır. Tasavvur etme herkesin kendi beyin kapasitesine ve bununla ilgili olan birtakım şartlara, yeteneklere bilgilere vb. bağlıdır. Herkesin ilâhı hemen hemen kendine benzer. Kendi arzularına, her çağırışında kendisine el uzatan, her istendiğinde yardıma koşan bir ilâhtır. O âdetta bu ilâhın isminin zikriyle davet edilmektedir. Bir tür, daha derin düşünülürse, mutlak şuur ele geçirmek için dua hâli bir faaliyettir, girişimdir. Her dua sonucunda bir karşılık alınmaz. Önce, rica ve istek yollarının açılması için gayret edilmelidir. Bazen, duaların esası, ricada bulunmak için ilk perdenin açılmasına yöneliktir.

Her inisiyatik çalışmada, merasimin geçerli olması için, bir ilâhi isimle başlaması ve ilâhi bir isimle de bitmesi gerekir. "Her işin başı ve sonu Allah adıdır." denir. İncil'de "Alfa ve omega benim." denir. Her ezoterik çalışan kişi, kendi dinsel öğretilerini aldığı ana kitabı ne ise, orada buna benzer ifadelere muhakkak rastlayacaktır. Bu durum gerçek inisiyatik çalışmaların sükûnet hâlindeki faaliyetinin başlangıcının ifadesidir.

Ezoterik çalışmaların çok ileri safhalarında Tanrı adı bile zikredilmez. Nitekim Mesnevi'de "O" diye geçer daima. Bu "O" son derece global, son derece geniş, çeşitli şekilde hayal edilebilen bir güçtür. Herkes kendisine göre bir "O" anlamaktadır. Bu, "Hu" olarak da ifade bulmuştur. İnisiyenin kavis o derecede genişlemeye başlar ki, artık bir yerden sonra "Hu" ya da "O" bile diyemeyecek hâle gelir. Yani O'nu

zikretmenin bir edep değil, edepsizlik olduğunu anlar. Ama bu oldukça ileri bir safhadır. Bu safhada müridin beşeri hüviyeti zaten oldukça incelmış, bir hayli de ortadan kalkmış durumdadır.

Kolektif Güç Alanı

Duanın ilk tarzı, yardım istemektir. Kurtuluş, iyilik için yardım istemenin tesirli olması, kolektifliğin önemine bağlıdır. Kolektif şekilde çalışan fertlerin kişilik kapasiteleri ne derecede güçlü ise, yardımın istenişinde, yansıyan tesir de o derecede yüksek olur. Dua eden topluluğun meydana getirdiği belirli bir ortak tesir alanı vardır. Bu tesir alanının elbette ki etrafına yaydığı bir de tesir vardır. İşte bu tesir alanının kudreti, fertlerin meydana getirdikleri psişik kapasiteye bağlıdır. Ne derecede bu psişik kapasitemiz genişlemişse, bir yardıma kavuşmak o derecede mümkün olabilir. Hatta öyle mistik hikâyeler vardır ki, umulmadık bir çömez, pek ileri safhada bulunan diğer müritlere nazaran duası daha kabul görür durumdadır. Yani psişik kapasite kişilerin azlığı ya da çokluğuyla ilgili bir husus değildir. Burada çokluktan ziyade nitelik önemli olmaktadır.

Her tarik ehli bu psişik kapasiteyi kolektif çevreyle ahenk hâline geçerek kullanır. Tüm dualar, bu şartlar altında kolektiflik ruhuna hitap eder. Bunu şöyle bir örnekle açıklamaya çalışalım: Örneğin, "A" şahsı bir yerde şifacılık yapacaktır. Bu şahıs grup hâlinde diğer şifacı medyomlarla çalışırken, onların da enerjilerini çekerek karşı tarafa intikal ettirebilir. Bu yüzden, kolay kolay, kendi manastırından (ya da tekkesinden) ayrılıp da, tek başına bir manastır kurmak mümkün olmaz. Yani o kimsenin baş rahip (ya da şeyh) olabilmek için gerçekten kolektif güç alanından dışarı çıkabilecek kadar güçlü olması gerekir. Kolektif güç alanına muhtaç olmayacak kadar kudretli bir kişi, dışarı çıkıp, kendi tekkesini kurabilir.

Eski eğitimlerde böyleydi bu... Bunu yapamadıkları için devamlı olarak uzun yıllar kendi üstadının eteği altında bulunmuş ve onun yardımıyla gerek nefsiyle olan mücadelede gerekse başkasıyla olan ilişkilerinde yaşantılarını sürdürmüşlerdir. Ama kişi tek başına enerji yayacak hâle geldiği zaman zaten otomatik olarak grubunun dışına çıkar ve bu sefer kendisi yayında bulunarak, etrafında başka bir halkayı oluşturmaya başlar. Onun için her tarik ehli bu kolektif çevreyle irtibat hâlinde bulunmaya gayret eder. Tüm dualar bu şartlar hâlinde kolektiflik ruhuna hitap eder. Bu kolektiflik ruhu ortadan kalktığı zaman duaların da isabetli olması pek mümkün olmamaktadır. Onun için topluluk duasını, şahsi duadan yeğ tutarlar.

Hep birarada yapılan mistik bir çalışmayı, tek başına yapılan bir çalışmaya daima tercih ederler. Zaten mabetlerin de en büyük özelliklerinden biri budur. Bir mabet insanların kendi psişik güçlerini biraraya getirmek için toplandıkları bir yerdir. Sonraki bölümlerde yine bu mistik çalışmalardan söz ederken, kutsal yerlere ve kutsal hâllere de değineceğiz. İnsanlar uzun zamanlar boyu bir türlü evren dışı bir TANRI anlayışına ulaşamadıkları için mabetleri de TANRI EVİ olarak düşünmüşlerdir. Aslında hiçbir din Tanrı'nın bir mekânı olabileceğini bildirmemiştir.

Mantra

Duanın etkisiyle ilgili olarak çağrılan spiritüel varlığın ismi ve bu isimden doğan bir etki söz konusudur. Meditasyon yapanlar bunu daha iyi anlayabilirler. Çünkü meditasyon sırasında insan şuurunun daha derin safhalarına geçmek ve insan şuurunu kaplayan bazı parazit düşünce ve imajları ortadan kaldırmak için "mantra" dedikleri bir "anahtar kelime" tekrar edilir. Bu tekrar sırasında bir dağılma meydana gelir, bundan yararlanılarak derin şuura biraz daha inmek imkânı ortaya çıkabilir, bu bir tek kelime değildir. Aslında, meditatör her şuur safhasını geçtikten sonra, yeni bir kelimeyle bu mücadeleye devam eder. İşte yukarıda anlatılmak istenen de budur. Duanın söylenişinde spiritüel bir etki vardır. Bunu, müridin durumuna göre inisiyatörü verir. "Zikir almak" deyimi de buradan gelmektedir. Bu kelime müride aittir, başkasına söylemez. Kendisi kullanır, kendisi faydalanır. Bu mantralardaki esas şart, mekân olarak bir mabette, eşya olarak kutsal bir cisimde yoğunlaşabilen bir tesirdir.

"Tanrı müminlerinin kalbini niyetlerine göre yoklar." Bu ezoterik ifadenin anlamı şudur: Dua ile hakikate ulaşıldığını kabul etmek, abestir. Siz her ne kadar durmadan falan zikri çekerseniz bile, gerçek ihtiyaçlarınız ve gerçek psişik kapasitenize uygun olarak tesir size gelir. Duanıza karşılık üst plânlardan gelen cevap sizin niyetinize göredir. Yoksa ağzınızdan çıkan kelimeye göre değil. Dudak kımıldatmanın hiçbir fonksiyonu yoktur. Onun fonksiyonu amele iştirakten dolaydır. Eğer o kelimenin gerçek anlamına varılabilmişse, titreşimsel karakterinden dolayı bir etkisi olabilir. Bir kelimenin söylenişinde muhakkak ki bir tesir mevcuttur. Onun için, her kutsal kitabı kendi dilinde ve kendi şivesiyle okumak daha yararlıdır.

Örneğin, bir Kur'an'ın Arapça okunuşuyla, Türkçe okunuşu ya da başka bir dilde okunuşu arasında fark vardır. Bir kutsal kitabın orijinal dilinden başka bir dile tercümesinin sakıncalı olduğunu söyleyenler, bilerek ya da bilmeyerek bunu demek istemiş olabilirler. Yani uyarıcı, zihni tembih edici ve değişik titreşimleri harekete geçirici gücü ortadan kalkar, mantralarda olduğu gibi. Halbuki orjinal söyleniş şeklinde çok önemli etkiler vardır.

Muhiddin-i Arabi, "Herkes kendi Rabbine dua eder, daha yükseğine dua edemez..." der. Burada M. Arabi'nin çoktanrıçılığı ifade ettiğini hiçbir zaman söyleyemeyiz. Yaradan bir tane, fakat Rab (mürebbi, yetiştirici, öğretici, öğretmen) "Yaradan" anlamında değildir. O hâlde, bu kelime orijinden hareket edersek, gerçekten de hem Batı, hem de Doğu tasavvufunda aynı anlama gelmektedir. Tevrat'ta da, İncil'de de aynı sözler savunulmaktadır. Rab, Yaradan değildir. Rab, ilâhi basamak düzeni (hiyerarşi) içerisinde mevcut olan, insanları görüp gözetmekle görevli, bütün canlıların gelişmesinde vazifeli olan bir metafizik varlıklar yönetimidir.

İçsel Dua

Aşkın anlamıyla dua, varlığın evrene doğru bir soluk almasıdır. Bu da içsel aydınlanmayı sağlamak amacını güder. İçsel dua (kalbi dua) bir tavırla dışarı çıkıyor. Ritmik titreşimlerde bunları teyit eder içeriktedir. Burada amaç, tüm ruh hâllerini geçirmek suretiyle, evrensel insanın gerçekleşmesine doğru gitmektir. Hatta derler ki, "İnsan zihni başka işle bile meşgul olsa, kalbi dua devam edip gider." Yani bu şuursal olarak öyle derin bir faaliyettedir ki, dünyanın günlük işlerini yaparken bile, içinizden devamlı olarak dua hâlinde bulunabilirsiniz. İşte bu hiç belli olmayan bir ibadet şeklidir. Dua ediliş fark edilmez ise, en mükemmel dua odur. Bu şekilde kalbi dua gerçekleştirilmiş olabilir. Dışarılaşmış birtakım tavırlarla, hareketlerle vs. yapılan dua etkisizdir.

"Kalbi olanın dili yok, dili olanın kalbi yok." Samimi ve gerçek dua dudaklarda başlar, kalbe iner, oradan hiçbir dille konuşmayan Allah'a ulaşır.

Mutavassıt Âlem

Ezoterik çalışmalarda inisiye, "mutavassıt" ismi verilen bir âleme geçmek zorundadır. Bu "mutavassıt âlem" dünyasal tesirler ile ruhsal tesirlerin birbiriyle temas sağladığı bir yerdir. Elbette ki, maddenin etkisinden bedenli hâldeyken kurtulmanın olanağı yoktur. Dünyayı terk etmek suretiyle kendini tamamen ruhani bir hayata hastalık derecesinde vermiş bir kimse bile, bedensel (fizik) etkilerden kurtulamaz. Bu etki daima onu her yerde takip edecektir. O hâlde, mistik çalışmalarda, "Kurtuluş"tan söz etmenin faydası var mıdır veya söz edilirse, ne anlamda bunu kabul etmek gerekir? Herhalde maddenin bağlarından tamamıyla sıyrılıp, çıkmak anlamında değil...

"Kurtuluş" olsa olsa, fizik plânın ruhsal varlığa yüklediği birçok icapların kolaylıkla üstesinden gelmek demektir. En başta, fizik bedeninin can (bedene bağlı ruhsal varlık) üzerindeki etkileri inisiye olmadan ve olduktan sonra oldukça farklıdır. Yetişmiş bir inisiye her türlü fizik ve manevi açlığı kontrol altına almıştır. Bu gerek manevi iştah olsun, gerekse bildiğimiz fizik bedeni tatmin için ortaya çıkan türden olsun, bunların tümünü yetişkin bir inisiye kontrol altına almıştır. Yani iştah şahsa değil, şahıs iştahlara hâkim durumdadır.

İstediği şekilde atını kullanabilecek bir süvari hâline gelmiştir. Çünkü bildiğiniz gibi usta at acemi süvariye kullanır. Demek ki "kurtuluş"un bir yerde anlamı bu olmaktadır: Bedene olan hâkimiyet ve hatta üstünlük. Nihayet daha üstün bir kurtuluş, o bedenle beraber bir üst realiteye yükselmekle mümkün olabilir. Anlayış, duyuş, hissediş, kavrayış bakımından. Bu durum için "uyanmak" teriminin kullanıldığını daha önce de belirtmiştik. Bu kurtuluş Budizmdeki kurtuluşa (Nirvana) benzetilebilir. Bu, İslâm'da "Fenafillah" olarak geçer. Doğudaki bu Budist gelenek İslâm'da (sufizmde) bu hâle dönüşmüştür.

Görüldüğü gibi ezoterik bir terbiyeyle yetişmek isteyen bir kişi birçok güçlüklerle karşılaşmak durumundadır. Bunlar mağlûp edilmesi zor hâllerdir. Çünkü madde bir çokluk dünyasıdır. Her şey orada zıddıyla ve çok olarak vardır. Bir engelin arkasında diğer bir engel bulunabilir. Bu engellerin aşılması oldukça zordur. Bu engeller olmaksızın bir hayat düşünmek hemen hemen mümkün değildir. Bu bakımdan ezoterik çalışmada bulunan bir kişi, mutavassıt bir âlemlerle irtibat kurmak zorundadır. Bu mutavassıt dünya, hissedilmeyen bir âlemdir ama, onun içerisine girmiş olduğunuzu size gösteren delil; yapmakta olduğunuz hataların azalma yoluna girdiğini görmeyizdir.

Böyle mutavassıt bir âlemlerle sıkı ilişki içinde bulunan müridin hataları, beşeri sürçmeleri süratle azalmaktadır. Oldukça az şekilde bu takılışlara maruz kalınır. Özel bir koruyucu tesir içerisine girmiş olur. Yine yaşamasına devam eder, fakat artık menfi tesirler, diğerlerini etkilediği gibi, müridi etkilemez. Zaten ezoterik çalışmaların mükâfatlarından biri de budur. Mürit kendini görünmeyen bir kuvvetle donatmış olur. Bu kadar çalışmanın, didinmenin sonunda kendisinin de bir liyakate ulaşması lâzımdır. O liyakat de bu olmaktadır.

Bu mutavassıt âleme herkes cesaretle giremez. Ne olursa olsun, bedene bağlı bir anlayış ve idrakin garantisi orada yoktur. Çünkü biz, daima, beyinsel düşünceye bağlı birtakım esaslardan hareket etmek zorundayız.

Dünyada olayları, gerçekleri araştırmak üzere çeşitli bilim dalları vardır, fakat orada gerçekler apaçık ortada durur. Deney yapılmasına, mantık kurallarının izlenmesine vs. ihtiyaç yoktur. Bir şeyin gerçeği neyse, onu orada apaçık görmek mümkündür. İnsan her şeyden önce akli bir varlık olduğundan böyle bir ortamda tutunabilmesi oldukça güçtür.

Mutavassıt âlemde hata olmaz, çünkü orada hata işletecek kurallar bulunmamaktadır. O kurallar kullanılmadığı için hata da ortadan kalkmış olur. Bu âleme metapsişik âlem, süptil âlem gibi isimler de denir.

Bu Âlemin Yaratıkları

Mutavassıt âlemlerle müşterek yaşayan bir kimse, birçok seviyelerde yaşayabilir. Bu âlemlerle beraber yaşamak oldukça zordur. Çünkü bu âlemin de kendine has varlıkları vardır. Daha doğrusu bu âlemde devamlı olarak meydana getirilmiş klişeler (düşünce şekilleri, formpanseller) vardır. Yani düşüncelerin şekillenmiş hâlleri mevcuttur. Bunların etkisi altında kalmak da mümkündür. Kabalistler, okültistler, buradaki varlıklardan söz etmişlerdir. Bunlara elemanter varlıklar da denilmektedir. Cinler, şeytanlar, su perileri, hava perileri vs. bunların esas mahiyeti, bu süptil âlemde mevcut bulunan, ortamı doldurmakta olan maddenin insan düşüncesine karşı olan itaati ile ilgilidir.

Bunlardan dolayı o süptil âlemin maddesi devamlı olarak şekillenir durur. İmajinasyon kabiliyetinizle bu madde üzerine etki edip, ona türlü şekiller verebilirsiniz. Bu, çoğu kez otomatik şekilde, bazen de şuurlu

olarak meydana gelir. İnsanlar, genellikle, kendi düşüncelerinin seyrini kontrol altında tutacak durumda değildirler. Çünkü zihnin özelliklerinden biri de, çağrışım yapabilecek bir yapıda olmasıdır: Fikirler, düşünceler birbirini çağırıştırır. Biz burada çoğu kez, kontrol edici durumda olmaktan çıkarız. Bir fikir diğerini kovalar. Bunlar da otomatik olarak değişik düşüncelere, değişik düşünce yayınlarına sebep olur.

O düşünce belirli bir kapasite ve güçte ise, bu süptil plânda devamlı olarak şekillenmeler meydana getirir. Eğer birinin üzerinde fazla ısrar eder ve üst üste onu beslersek, vücut bulur, gelişir. Artık sanki canlı bir varlık hâline gelir. Nihayet öyle bir kapasiteye ulaşır ki, bu sefer genel bir beslenme süreci içerisine girerler. İnsanlarda çok sayıda olmasına rağmen iştihâ ve bu ihtiraslarla meydana getirilen bir form, biz aradan çekilsek bile bir başkası tarafından beslenmeye devam edecektir. Çünkü insanlardaki ihtiraslar ve istekler, hemen hemen birbirine yakındır. Bu varlıklar işte bu yüzden devamlı olarak hayatta kalabilecek varlıklardır.

Burada şunu da ilâve etmek yerinde olacaktır: Bir kimse bedeninden ayrıldıktan ve ruhsal plâna intikal ettikten sonra, onun cennet veya cehennem hayatını meydana getirecek olan, daha önce kendisinin yaratmış olduğu ve yaratacağı formpanselerdir, yani şekillenmiş düşünceleridir. Bu şekillenmiş düşüncelerimiz bizim zebanimiz, canavarımız, hurimiz, şeytanımızdır. Hatta bunun da ötesine geçmek mümkün. Bu süptil âlemde koruyucu bir engel durumunda olan beden bulunmadığından, düşünce daha az karışık hâlde artan bir tempo ile çalışmaya başladığı için, şuurlu yükümüzün etkisi altında da, devamlı olarak yeni yeni imajlar (iyi ve kötü) meydana gelir. Dante'nin anlattıkları, Eski Yunan'ın Hades'inde geçen olaylar, Mısır inisiyasyonunda anlatılan cehennem hayatı, İslâm'daki cehennem hayatı bu otomatik imajinasyon çalışmasına örneklerdir.

Düşünceyi Kontrol Altına Almak

O hâlde, eğer ahiret hayatınızın mümkün olduğu kadar sarsıntısız, şoksuz, normal hâlde geçmesini istiyorsanız, düşüncelerinizi önceden kontrol altına almak zorundasınız. Düşünceleri mümkün olduğu kadar olumlu şekilde ve doğal şekilde yürütmenin yollarına bakmak lâzımdır. Bu alışkanlığı kazanırsak, imajinasyonumuz da aynı alışkanlıkla devam edip gidecektir. Zaten ahlâk doktrinlerinin temelinde, sosyal düzeni, egoizmaları dengeli tutmaya çalışmak gibi bir esas var ise de, bir yerde daha yüksek ahlâk düzeninde, gelecekteki bir hayatın düzenlenmesi için insanlara birtakım tatbikatlar yaptırılmak istenir. Ve biz bunu ahlâk kuralları, dinsel kurallar olarak ileri süreriz.

Toplum içinde insanların yalan söyleyerek birbirini istismar etmemesi, birbirlerini yükseltici hâlde gelmesine sebep olacak en ideal durumdur. Ama, asıl zihni yalan söylememeye alıştırdığınız zaman amaç artık toplumsal olmaktan çoktan çıkar. O zaman zihin her şeyden önce uydurma imajinasyonlardan vazgeçer. Gerçek imajinasyonlar içerisinde kalır. Ve zihin kendi kendine yalan söylemekten kurtulur.

Önemli olan, kaba safhada, ağızdan çıkacak söz (düşüncenin kelimelere, sembollere bürünmüş hâli) den başlayacaktır. Önce insan kendine karşı yalan söylememeli, sonra da başkalarına karşı... Bir de düşüncenin kendi kendine yalan söylememesi durumu vardır: Zihnin kendi kendine tutarlı olması hâli. Bu çok zor bir safhadır, ama bu kazanılıyor. Ve orada artık insan tahayyülü, insan imajları, yarın başınıza belâ olacak imajlar değildir. Belki aksine yarın size çok yardım edecek imajlar olabilir. Artık zihinsel ters bir yayına izin yoktur, dolayısıyla devamlı olarak huzurlu imajlar söz konusudur.

İnsanlık olarak yalan söylememeye başladığımız zaman, belki önceleri çok büyük kargaşalıklar olur ama, sonradan işler çok düzelir. Başkalarına yalan söylenmemesi gerektiğini (bilhassa çocuklarımıza) söyler dururuz, ama toplumda yalanların önünü bir türlü alamayız. Ne vakit ki kişi kendi içinde, vicdanen ya da ideolojik olarak, yalan söylememeye karar verir ve uygular, o zaman yalanların ve bundan dolayı meydana gelen yıkıntıların önüne geçilmiş olunur. Fakat bu genellikle uygulanmadığı için, işlerin yalan dolanla yürümekte olduğunu çocuklar çok kısa zamanda anlar ve ona göre hareket etmeye başlarlar. O zaman anne ve babanın çocuğuna vermeye çalıştığı terbiyenin, öğüdün hiçbir fonksiyonu olmamaktadır. Bu bakımdan okullardaki ahlâk dersleri de bir işe yaramamaktadır.

Aldanmalar

Mutavassıt âlemle irtibata geçmek caziptir, insana birtakım güçler verir, fakat aynı zamanda tehlikeler de getirir. Bu âlemde insan aldanabilir ve boş güzellikler içerisinde kalabilir. Devamlı bir değişim ve bir savaş vardır. Her varlığın kendisine has imajinatif faaliyeti değişime sebep olur. Yani sizin yaptığınız yuvayı her seferinde başkaları bozabilir. Bundan dolayı bir değişim ve aynı zamanda bir savaş verilir. Bu savaş yerinden bizlere sıçrayan etkiler de vardır. Bu süptil âlemden insanlara devamlı olarak tesirler gelir. İşte biz hangi kanalda isek, oradaki imajlarla karşılaşacağız.

Bize faydalı bir kanaldaysak, elbette ki faydalı tesirleri alacağız. Bu süptil âlemden bütün varlıklar devamlı olarak etki alır. Orada fikirlerin şekillendiğini söylemiştik. Tesirler birbirine girer. Ruhlar kendi realiteleri içerisinde dünyaya gelebilirler. Bu kudretli "mutavassıt" dünyada değişimler de aidatlıdır. Aynen rüyalarda olduğu gibi. Bu âlem bizim için vazgeçilmez ve gerekli bir âlemdir. Orası beşeri yaratış ile ilâhi ilhamın karşılaştığı bir yerdir. Bir taraftan sizin imajinatif yaratıcılığınız, bir taraftan da size gelmekte olan ilâhi ilhamlar. Oradan hem ilham alınır, aynı zamanda da imajinatif bir mücadele verilir. Aldığınız ilhama göre imajinasyonunuz değişebilir.

İmajinasyonunuza göre de alacağınız ilhamı değişebilir. Esasında düşünce seviyemiz hangi frekans üzerinde çalışıyorsa, o frekansa uygun başka frekanstaki düşünceleri kendimize çekebiliriz. Düşüncemizi nasıl ayarlamışsak, ona göre düşünceler bize gelebilir. Kendimizi düşünce plânı bakımından yüksek seviyede tutabilirsek, gerçek gazadan işte o zaman salimen çıkmış oluruz.

İnsan muhayyilesi çoğunlukla kendiliğinden çalışır, muhayyile (imgeleme yeteneği) iki başlıdır: Bir tarafıyla, mutavassıt âlem ile konuşma ve görüşme organı vazifesi görür, diğer tarafıyla da duyular dünyası dediğimiz dünyada bir ilişki kurma hâli tarzında ortaya çıkar. (Sanatta, yaratıcılıkta, ruhsal bir hamle yapmakta ortaya çıkar.) Bu mutavassıt âlem bizi mistik çalışmalar ile maji (sihir, büyü) konusuna getirebilir. Ezoterik bilimlerde, ister istemez majik bilimler de incelenir. Buradaki büyüden, her zaman duyageldiğimiz büyü kastedilmektedir. Bu büyü ile teozofideki büyü arasında çok fark vardır. Biz bunların her ikisini de Türkçede "sihir" kelimesiyle karşılarız. Ama yabana dillerde bunlar değişiktir. Maji, sihirden başka bir şeydir. Eski Mısır ve Yunan geleneklerinde tehlikeli bir miras vardır.

Mutavassıt dünya, bildiğimiz eşya dünyasından daha yaygın olduğundan, varlık için tedrici bir boğulma tehlikesi olabilen ortamda, varlık için bir tesirler kaosu meydana gelebilir. Aynı olaylar, gerçekten, zıt nedenlere sahip olabilirler . O olayın ortaya çıkışında, iyi güçlerin mevcut olduğu gibi, kötü güçlerin de mevcut olma ihtimali vardır. İslâm'da "şeytan insana nefis yoluyla hükmeder" denir. Geri seviyeli, şiddetli sapırtıcı tesirlerin insana kendindenmiş gibi görünmesi... Daha doğrusu bunların ferde kendi nefsi yoluyla gelmesi.

Yoksa dışarıdan zorla bir şey yaptırmak söz konusu değildir. Zaten dışarıdan gelse, insan onunla mücadele edebilir. Ama bu bizim içimizden, kendi düşüncelerimizmiş gibi gelirse ne yapabiliriz? Değişik ambalajlarda gelirse ne yaparız? En tehlikeli taraf da bu olmaktadır. Bununla mücadele etmek doğrudan doğruya "maji"nin konusuna giren bir husustur. Majik bilim işte, bu mutavassıt (süptil, lâtif) âlemin maddeleri ile ilgili olmak ve o maddelerin kanunlarından yararlanarak, fizik âlemdeki bazı düzenleri değiştirmek, ona hâkim olmak şeklinde karşımıza çıkmaktadır. Oldukça zor ve çok tehlikeli bir iştir. Çok bilgi, sabır, centilmenlik ve gerçekten büyük bir terbiye istenen bir iştir.

Örneğin, Hz. Musa, bu büyük majisyenlerden biriydi. Majik bilgi ve kanunları, kendi inisiyatik bilgisi içerisinde (İsrail inisiyasyonu içerisinde) kullanmıştır. Eğer kendisinin peygamberlik gibi bir görevi olmamış olsaydı, çok güçlü bir adam olurdu. Karşısında kimse duramazdı. Ama o, büyük bir bilgelik içerisinde bu gücünü kullanmış, görevini bu şekilde tamamlamıştır. Onun için büyük majisyenlerin çoğu bilinmez. Bilinen majisyenler esasında gerçek majisyen değildirler. Gerçek majisyeni perde arkasında tutmak için bazıları öne sürülür, herkes onlarla meşguldür ama diğerleri rahat çalışır.

Ezoterizm ile majik ve inişik disiplinleri birbirine karıştırmamak gerekir. Mistik, doğaüstü vasıtasıyla, pasif bir hâlde hareket eder. İradi olmayan bir uyanış, hakiki tabiatı her zaman tanımamıza izin vermez. Kendi gücüyle, kendi çabasıyla olmayan bir aracı kullanmak yoluyla bir uyanışa gitmek ister. Bu bakımdan bazı majik bilgilerin herkese verilmesi psişik atom bombalarını oluşturur. Spiritizm de bir çeşit majik çalışmadır.

Şu bakımdan ki mevcut olan fizik kanunun ötesindeki bazı kanunların mevcudiyetini arıyor, onları çoğu kez buluyor ve uygulamalardaki sonuçlarına bakıyor. Sonuçlarla, ortaya konmuş olan ilke birbirini tutuyorsa, doğru yolda olduğunu anlıyor. Mistikler ve ilahiyat incelemeleri, ermişlerin ruhsal halleriyle

şakralar arasında belirli bir dengenin var olduğunu göstermektedir. Gerçek fark, spiritüel zincirin olmamasıdır. Ezoterik çalışmada, bilindiği gibi, bir gelenek vardır. Bu gelenek bir halkadan diğerine nakledilmektedir. Ezoterik çalışmalardaki bilginin kökeni belli değildir.

Ezoterik çalışma yapan her inisiye başı belli olmayan zincirin bir halkasını teşkil eder sonunda. Kendini yetiştirdiği zaman bir halka hâlini alır. Artık, kendisine bağlanacak diğer halkaların oluşmasına yardım etmeye başlar. Bu halkalar ezoterik çalışmalarda devam edip gider. Ama mistik çalışmada bireyseldir bu. Ne baş vardır, ne son. Kendisiyle beraber her şey biter. Spiritüel bir zincir yoktur... Halbuki spiritüel bir zincirin olması, genel tekâmül için çok gerekli bir zorunlu şarttır. Bu yüzden inisiyatik bir çalışma mistik bir çalışmaya daima tercih edilmelidir.

Bir mistik kendisi için çalışandır. İnisiye ise aldığı vermek zorundadır. Kendisi bir zincirin halkasıdır, tesiri de devamlı geçirmek zorundadır. Mistikte böyle bir akım söz konusu değildir. Ona bilgi gelmiştir, almıştır ve kendinde saklamıştır. Klervoyandır, kendisi görür; klervoyandır, kendisi işitir. Devamlı olarak bir "hayret" içerisinde (hissedilen pek yüksek etki altında gerçekten bir çözülme tarzında) bulunmak. Çok yüksek bir "acz" içerisinde kalmak. Burada kastedilen üstün seviyeli bir "Acz"dır. Bu, çok yüksek bir etki ile temaşa içerisinde kalarak, bütün benliğinden çözülme hâlidir. Evrenin her tarafını kuşatmış olan büyük tesiri her yerde, her şeyde müşahede eder. Bir şey de söyleyemez, çünkü bunlar anlatılacak şeyler değildir. Kelimeye gelmez. Rüyada görülen çok değişik ve ilginç renklerin tarif edilemeyeşi gibi... Bu, fizik plândan gelmeyen bir etkidir, onun için anlatılamaz.

Zihnimizde kavramı olmayan şeyleri anlatmak çok güçtür.

Kavramı olmadığı gibi, imajinatif örnekler de bulunmamaktadır. Dolayısıyla anlatmakta muhakkak güçlük çekilecektir; mistik de öyle bir hayranlık ve temaşa içindedir ki, bunları anlatmasına imkân yoktur. Birçok mistiklerin gözlemleri yapılmış, sadece birkaç tane tutarsız kelimenin ağızlarından çıktığı görülmüştür. Güzellik, ışık, nur, aşk, mutlak vs. Ama inisiyatik çalışmalar bütün bunların açıklamasını yapacak, bu bilgileri kuşaktan kuşağa nakledebilecek bir sistemdir. Bunun memleketi, dini, mezhebi, ırkı, politikası yoktur. Tradisyon (gelenek), buna bağlanabilecek her insan içindir. Kuzeyden güneye, doğudan batıya kadar...

Bu, inisiyasyona bağlanabilecek her insan içindir. O bilgiyi alıp, kendinizde geliştirip, başkasına verebilecek güçte iseniz, hangi dinden, hangi ırdan, hangi cinsten olursanız olunuz, siz inisiyatik bir çalışmaya girebilirsiniz. Bunun geleneği böyledir. Nitekim bunun örneklerini çok eski tarihlerden beri biliyoruz. En büyük Grek inisiyeleri Mısır'da yetişmiştir. Hint inisiyasyonlarının büyük bir kısmı kuzey Asya'da ya da şamanik inisiyasyonlar içinde geçmiştir. Nihayet Endülüs'deki inisiyatik okullar bütün Avrupa'yı geliştirmiştir. Rönesanslarını hazırlamıştır. 264 yıllık Endülüs Emevileri baştan aşağı Avrupa'yı inisiye etmiştir.

Mistik, kendi geleneğinden tecrit edilmiştir. Oysa inisiye belli bir organizasyon tarafından tanınmış, kabul edilmiş ve yardım görmüştür. Majide durum başkadır. Dinsel olmayan, deneysel ve geleneksel bilimdir. Din ile ilgisi yoktur. Majisyen, her yerde majisyendir. Majik ameliyeler, majisyenin uygulamak zorunda olduğu bazı kanunlara tâbidir. Kanunların da kanunlarıyla hareket etmek zorundadır. Bunun dışında pek bir şey yapamaz. Ne gerekiyorsa, onu aynen yerine getirmek zorundadır. Bunun için mutavassıt dünyanın mevcut psişik kuvvetlerini ele geçirir ve kullanır. Yani kanunun kanunundan yararlanır. Çünkü bütün fizik âleme süptil âlemin bir etkisi vardır. O fizik âlemden süptil âleme yükselmez, kestirme yoldan direkt olarak süptil âlemin tepesine çıkar. Dolayısıyla süptil âlemden fizik âleme iner. Halbuki zamanımız parapsikologları sùjeleri tek tek inceleyerek bunun tersini yapmaya çalışmaktadırlar. Yani fizik plândan psişik plâna doğru yükselmeye çalışıyorlar. Halbuki majisyen, o kanunların üzerindeki kanunu kavradığı için o da tersinden iniyor.

Bu seyyal güçler sinir sistemi ve kan aracılığıyla maddesel bedene bağlanmıştır. Kuvvet alanlarıyla kıyaslanabilir. Eşya âleminde bu kuvvetler bazı seyyal varlıklar aracılığıyla tesir gösterirler. Majik tesir, doğal elemanları ilgi yoluyla (tabiatları, bünyeleri birbirine yakın olan şeylerin ilgisi anlamında) birbirine bağlayan bir mutabakat kanununa, karşılıklı uyum yasasına dayanır. Ve bazı cisimleri "Enerji mekşefeleri" hâline dönüştürür. Majisyen bazen bu kuvvetleri kendi bedeninde toplar. Yani kendisi mekşefe (kondansatör) olur. Kapasitesini aşan kudretleri kendisine çeker. Bunu yaptığı zaman, eğer hayırlı bir adamsa, bunları müspet bir yolda kullanır; şer bir adamsa, menfi yollarda kullanır. Zaten majinin ezoterik çalışmalardaki en büyük yeri budur. Bir yerde, inisiye de kendisini kondansatör hâline getirmiş bir kişidir. Biriktirdiği nedir? Gelenek yoluyla gelmiş olan temiz ve saf bilgilerin kendisidir. Bu bir enerjidir. Bu enerjiyi başkalarına da verecektir. Elbette ki büyük bir majisyen aynı zamanda bir inisiyedir. Zaten majisyenlerin çoğu inisiyeler arasından çıkmıştır.

Başiboş tesirlerle spiritüel düzen arasındaki bağ kopunca, bu majik tesirler büyücülük sahasına düşer. Şeytani dediğimiz kara büyünün esas temelini bu oluşturur. Gerçekten bir inisiye majisyen, majik tesirleri daima ruhani bir seviyede tutar. Hiçbir zaman bunları geri plânlarla temasa geçirmez. Eğer majisyenin spiritüel düzenle aralarındaki bağ koparsa, bu kişi hemen büyücülük sahasına girerir. Çünkü o enerjiyi kullanmak zorundadır, insanı yıpratır, mahveder. Bu ya hayırda ya da serde kullanılacaktır. Onun için majik bilimlere girmek çok tehlikelidir. O enerji sizde birikince onu bir yerde kullanmak zorundasınız. Yani vücuda aldığımız besinin enerjisi gibi... Eğer kalp hastasıysanız, belirli dozda kalori almak zorundasınız. Daha fazlası yağ yapacaktır, kalbin çalışmasını güçleştirecektir. O hâlde belirli hareketleri yapıp, o kaloriyi yakmak bedenini sağlıklı kalmasını mümkün kılacaktır. Yani o harcamayı yapmak zorundasınız. İşte bir majisyen de tabiattan çekip aldığı enerjiyi kullanmak zorundadır.

Halbuki spiritüel plânla ilişkisini iyi bir şekilde devam ettirirse, muhakkak ki, enerji sarfı iyi yerde olacaktır. Ama onunla ilgisini kestiği anda artık her türlüyle kara büyücülük ortaya çıkacaktır. Şeytani dediğimiz kara büyünün esas temelini bu teşkil etmektedir. Yani majik tesire sahip olmak, daha doğrusu onu, mevcut olduğu yerden kendi bünyenize toparlamak. Bunu eğer spiritüel bir seviyede muhafaza

edebilirsiniz, başkalarının hayrına olan inisiyatik bir çalışma içinde kullanırsınız: Şifa verebilirsiniz, hastaları iyileştirebilirsiniz, gelecekte haber verebilirsiniz, insanların şuur dışlarına olumlu tesirler yollayabilir, iyi tohumlar ekebilirsiniz. İnsanlara iyi duygular verebilirsiniz. Sevgiyi, hoşgörüyü artırabilirsiniz. Özellikle insanların egolarıyla olan mücadelelerinde onlara yardım edebilirsiniz. Onlara güç-kuvvet kaynağı olabilirsiniz. Ama bu tersine çalışırsa, bütün bunların aksini yapabilirsiniz.

DOĞU EZOTERİZMİ

Hint Ezoterizmi

Bu bölümde Vedalar ve Upanişadlar'dan bazı ezoterik hususları inceledikten sonra Budizmle ilgili ezoterik konular ele alınacaktır.

Hinduizmin temelini Vedalar teşkil eder. Bunlar Hint'in kutsal metinleridir. Çok eski yapıtlardır. Bir kısmı, çeşitli yazarlar tarafından ifade edilen ortak görüşe göre, vahye dayanarak verilmiş bilgilerdir. Bunların arasından bir kısmı bu inisiyasyona bağlı büyük düşünürlerin yorumlarından meydana gelmiştir. "Veda" esasında "dini bilgi" demektir. Dört büyük bölümden meydana gelir: Rig Veda, Atarva Veda, Sama Veda, Yajur Veda.

Rig ve Atarva Vedalar nesir (düz yazı) şeklinde yazılmıştır. Sama ve Yajur Vedalar da ilâhiler (şiir) tarzında yazılmıştır. Bunlar Hint diline göre pek şairane yazılmış değillerse de içlerinde yer yer fevkalâde güzel beyitleri de mevcuttur.

Rig Vedalar lirik şiirleri, destanları içinde toplayan bir eserdir. 1028 parça tutan ilâhiler 10 kitaba (mandalaya) bölünmüş durumdadır. İlâhiler yazarlar düşüncelerini bazen ilâhi ilhama dayandırmak suretiyle yazmıştır. Vedalar'daki birikim kısa bir devrede meydana gelmemiş, bir hayli zaman geçtikten sonra toplanabilmiştir.

Atarva Veda, Zend Avesta'da (Perslerin kutsal kitabı) "Atars" diye zikredilen bir sözcüğe de sonradan dönüşmüştür. "Atarva" demek, "ateş rahibi, büyücü" anlamına gelir. Fakat esasında "Atarva" sözcüğü, eskiden "Atarva Angirasah" olarak ifade edilirdi. Burada iki tane sözcük bulunmaktadır: "Atarva", büyü'nün (majinin ak olamyla), iyi rahipler tarafından yapılan şekliyle ilgilidir. "Angira"lar da yıkıcı, öldürücü, kara büyü yapan rahiplerdir. Yani bir kısmı ak büyücü, bir kısmı kara büyücü. Bu bize şunu göstermektedir ki, Atarva Veda, daha çok "sihire ait düsturlar"ı içinde toplamıştır.

Burada, büyü hakkında biraz açıklamada bulunmak yerinde olacaktır. Her ne kadar, tam olmayan kültürlerle zihinlerde yerleşmiş olan "büyü" sözcüğü bizler için ürkütücü bir anlam taşıyorsa da, eski bilimlerde "maji" bizim bugün anladığımız anlamda kıyıda köşede, mezarlıklarda, karanlık odalarda kötü tesirleri başkalarına yüklemeye çalışan (imajinasyon, dua vs. gibi yollarla) büyücülerini kastetmez. Majinin kökü, esası, tabiatta mevcut olan fakat insan aklına ve idrakine pek sığmayan bazı esaslı gizli kanun ve ilkelerden doğmuştur. Başka deyimle, maji âlemi, tanrılık ve aşağı amillerin itaat ettikleri, çıkan ve inen bir seri hâlinde sıralanmış bir amiller sistemidir. Bunların yakalanması ve uygulanması sanattır.

Şüphesiz evrende, bugün gözlemci ve deneyci insanın aletinden ve gözleminden kaçan birçok kuvvetler, tesirler vardır. Öteden beri insanlar bunları sezmişler, hatta zaman zaman kullanma imkânlarını da elde edebilmişlerdir. Esasında maji ile uğraşmak çok büyük bir sabır, büyük bir yetenek, büyük bir irade ve hassasiyet isteyen bir meseledir. Bu tür işlerle uğraşanların delirdiği, felç geçirdiği, ağzı-yüzü çarpıldığı söylenegelmıştır. Bunların esası, bir yerde de müeyyide (yaptırım gücü) olmasındadır. Yani her önüne gelenin bazı tabiat güçleriyle, bazı psişik kuvvetlerle cahilce bir şekilde uğraşmamasını sağlamak için ortaya çıkan bilgilerdir.

Bu bir gizli güç; kullanabildiğiniz, onun şartlarına göre hareket edebildiğiniz sürece size yararlı olabilir, aksi takdirde sizi yok edebilir. Tabiatın bazı güçlerini kullanabilmek ya da kullanamamak, insanın hünerine kalmıştır. Bunu beceremediğimiz zaman bir ters tepki ile karşılaşp kendimize zarar verebiliriz. İşte Atarva Veda'da zikredilen bu büyüye ait düsturların esası, bizim anladığımız anlamda kaba, bayağı bir büyücülük tarzında da değil, maji tarzında, doğada mevcut olan gizli güçlerin kullanılması amacını gütmüştür. Üstatlar tarafından öğretilmesi şarttır: Richi, Gürü vs. gibi. İnsan bunu tek başına yapmaya kalkarsa kendisi ve etrafı için pek hayırlı olmayan çok ters sonuçlar ortaya çıkabilmektedir. Bu anlamda, Atarva Vedalar bir maji düsturudur.

Sama ve Yajur Vedalar kurbanı ait düsturlarla ilgili konulardır. Tevrat'ta "Sayılar" bölümünde devamlı olarak Tanrı'ya olan ibadetin nasıl yapılacağı, şeklin nasıl olacağı, ne yenip ne içileceği, eşyaların nasıl tanzim edileceği, kurbanın nasıl kesileceği, nasıl takdim edileceği, nasıl ateşte yakılacağı vs. hakkında gayet uzun talimatlar, düsturlar vardır. Bu sistem çok önce Yajur ve Sama Vedalar'da da bir tür ezoterik çalışma mahiyetindeydi.

Büyü düsturları, yüksek bir ruh taşıyan dualarla karışmış olmalıdır. Yani herhangi bir yerde majik bir ameliye meydana getirilecekse, muhakkak ki, yüksek bir ruhsal amaç taşınmalıdır. Maji yapılırken üstün, yüksek bir mantaliteyle hareket edilmelidir. Her hareket ifşa edilmemiş bir alâmetin, her şey gizli kuvvetin sembolünden başka bir şey değildir. Burada "hareket" kelimesiyle büyü sırasında yapılan çeşitli hareket kastedilmektedir. Yere çizilen daire, yüze sürülen boyalar, odanın çeşitli yerlerine çizilen diyagramlar vs. gibi. Bütün bunlar ifşa edilmemiş yani açığa çıkarılmamış bir hareket ve alâmetin sembollerinden başka bir şey değildir.

Bütün bu yapılan şeyler, gizli bir kuvvetin sembolleştirilmesinden ibarettir. Orada bir mum yakmışsa, sandal ağacından bir buhur tüttürmüşse, alnının ortasına kırmızı boya sürmüşse, falan türlü elbise giymişse, birtakım resimler asmışsa vs. bütün bunların esası, ortaya çıkmamış bir kuvvetin sembolleştirilmesinden ibarettir. Bunu da ancak üstat (richi, gürü) bilir ve çirak olanların da bunu öğrenmesi gerekir. Dışarıdan, gözlem yoluyla, aynı şekil şartlarını meydana getirirsek, maji yapabileceğimizi düşünmek biraz hatalı olur.

Büyük okültistlerden Papüs, Çar II. Nikola'nın huzurunda büyük bir maji ritüeli yapmıştı ve Çar'ı ölmüş babasıyla görüştürmüştü. 5-10 dakika süreyle babasının materyalize olmasına aracılık etti. Bu olaydan

sonra tekrar Paris'e döndüğünde kendisine sorulan soruları cevaplandırırken, "Maji yapacak bir kişinin kendisini derin bir somnambül (ipnotik trans sırasında derin uyku) hâline sokması gerekir, aksi takdirde başarı ihtimali oldukça azdır." şeklinde konuşmuştur.

Papüs, Çar II. Nikola ile babasını materyalize tarzda görüşürken, elinde bir kılıç, sırtında özel bir giysi, yerde bir daire, yanmakta olan bir tütsü var idiyse de bütün bunlar, esasında Papüs'ün bir hazırlığından ibaretti. Kendisi somnambül hâline geçmiş bulunuyordu. Görülüyor ki, maji, tamamen psişik güçlerle hareket edebilmek ve bu psişik güçlerle hareket sayesinde, mevcut olan psişik kanunlardan, bilinmeyen bazı doğa güçlerinden yararlanmak demektir. İşte Sama ve Yajur Vedalar ve onlardan önceki Atarva Veda hemen hemen bütün bunların sırlarını ifade etmiştir.

Veda dininde, bilindiği gibi, pek çok ilâhlar vardır. Bunlar, doğada mevcut olan birçok olayları, evrenin ince özelliklerini ifade etmek için, o devrin kültürüne ve sembolik anlayışına uygun olarak ortaya konulmuştur. Esasında o devrin insanları, bizlere bugün aktarıldığı gibi birden çok tanrıya inanan kişiler değillerdi. Onların "ilâh" olarak ifade ettikleri şey, biraz önce belirtmeye çalıştığım doğa güçlerine ait sembolizmden ibarettir. Nedense, bu sembolleştirme yöntemi, çok genel bir metot olarak eskiden beri kullanılmaktadır. Bu, herhalde, eski Mu kültüründen gelen bir alışkanlık olsa gerek...

Oradaki üstatların kendi okullarında tespit ettikleri sistem, bozulmadan Orta Çağ'ın sonlarına kadar gelmiştir. Yani bilgileri, ilkeleri, kanunları, güçleri, hayatın akışına ait pek çok esasları semboller içerisinde anlatma metodu süregelmiştir. İşte "ilâhlar" bu sembollerden ibarettir. Esasında onlar hiçbir zaman 20-30 tane ilâha tapar değildiler. Hatta Vedalar'da 333.000 ilâh vardır. Doğayla, evrenle, ruhla ilişkili ilkelere ait bu derecede geniş bir tasnif yapabilmişlerdir. Vedalar'ın şairleri evrenin birtakım güçlerle dolu olduğunu daima anlatmaya çalışmışlar ve bunu hissettirmişlerdir.

Vedalar'daki tanrıların çok defa doğanın tanrıları ya da kuvvetleri, temsilcileri olduklarına dikkat çekilmiştir. Fakat bunu, doğayla yakından ilgili oldukları, doğal olaylar ile bu ilişkileri şairane tasvirlerde gösterildiği manasına anlamak da doğru değildir. Örneğin, bir "Agni"den söz edilir. Agni, ikinci derecede bir ilâhtır. Çünkü ondan evvel İndra, Vişnu vardır. Agni ateş ilâhıdır. Günahları temizleyen, insanlara tanrıların teveccühünü tekrar kazandıran bir ilâhtır. İslâm'da da buna benzer ifadeler vardır: Cehennem ateşi esasında insanların selâmeti için konmuş olan bir ateştir ve onları günahlarından arındırmak için mevcuttur. Burada cehennem ateşine affolunan düşünce ile Agni ilâhının görevi arasında çok yakın bir benzerlik vardır.

Vedalar'ın önemli sembollerinden birisi de "ilâhi içki" sembolüdür. İslâm'da da ilâhi içkiler vardır. Cennette olanlara kevser şarabı takdim edilmesi, aynen Vedalarda zikredilen soma (ilâhi içki) takdim edilmesi gibidir. Bu içki, önce tanrılara kuvvet ve cesaret veren bir içkidir. Aynı zamanda bir savaşçı, kahramanlar kahramanıdır. Soma ilâhı, ebediyen muzaffer bir ilâhtır. Bu ilâhi içkinin kudreti sınırsızdır. İnananlar onun sayesinde tanrıların merhametini kazanırlar.

Hint Ezoterizminin Kozmogonik İnançları

Vedalar devrinin kozmogonik inançlarını anlatan Rig Veda'da bazı ilâhiler vardır. Dünyanın başlangıcı hakkında bilgi veren bu ilâhilere göre, Rig Veda şairleri kâinatın âdeti bir yapı gibi mekanik olarak meydana geldiğini ve yerin direklere dayandığını, bu yapıyı tanrıların ya da içlerinden bazılarının yaptıklarına inanmışlardır. Bununla beraber Rig Veda'nın son kitabında yukarıda söylediğimizden başka türlü görüşler anlatan ilâhiler de vardır.

Bunlardan biri olan, onuncu bölümde, 90. ilâhi, yazılış itibarıyla Vedalar'ın en son devrine ait bulunmasına rağmen, bu hususta pek eski bir inancı saklamıştır: Kâinat tanrıların kurban ettiği ilk insan Pruşa'nın vücudundan çıkmıştır. Batı ezoterizminde, Hristiyanlıkta kurban edilme meselesi vardır. İsa'nın da insanları günahlarından kurtarmak için kendini kurban etme teması buralardan başlamaktadır. Tanrıların kurban ettiği ilk insan Pruşa'nın vücudundan çıkmıştır.

Bu varlığın başı gök, burnu hava, ayakları arz, diğer çeşitli organları dört sınıf olmuşlardır. Bu bölünme tarzı Yahudilikte de hemen hemen aynı tarzda karşımıza çıkar. Vedalar, herhalde Tevrat'tan çok daha eski zamanlarda yazılmış bir kitaptır. Bizzat bu ilâhi de panteistik bir görüşle açıklanmış olan "Olan ve olacak hep O'dur." nazariyesine Atarya, Veda ve Upanişadlar'da mutlak ruh olarak tekrar rastlarız. İncil'de bu ifade, "Alfa ve omega benim." şeklinde geçer. Yani, "Baş ve son benim." Aynı cümle İslâm tasavvufunda da vardır. "Olan ve olacak hep O'dur." "Hayır ve şer Allah'tandır."

Kâinatın başlangıcını mitolojik olmaktan çok felsefi bir görüşle "yoktan, tekâmül sonucunda var olduğunu" izah eden iki kozmogonik ilâhi daha vardır. Aynı tipten diğer ilâhi ise, "hararet" yani ısı sonucunda, önce umman (deniz, su) meydana geldikten sonra yaratıcı bir Tanrı'nın sıra ile güneş ve ay, gök ve yer, hava ve esiri yarattığı da bildirilmektedir. Yine Onuncu Kitabın 121. ilâhisi, göğü, yeri ve büyük denizleri, her şeyden önce, her tanrının üstünde bir tanrı olup, sonunda bütün yaratılanların Allah'ı Prajapati adıyla dua edilmiş bulunan Altın Tohumu, Hiranyagarba'nın yarattığını hikâye etmiştir.

Burada bir hiyerarşiden, bir kademeleşmeden söz edilmektedir. En yukarıya da "Altın Tohum" (Altın Yumurta, Evren Yumurtası, Evren Embriyonu) yerleştirilmiş bulunmaktadır. Birçok ezoterik bilgilerde bu böyledir. Rig Veda'daki bu kozmogonik ilâhilerde ilkin suların meydana gelmiş olduğunun söylenmesi, Hint dini üzerine yaptığı tesiri göstermesi üzerine dikkat edilmeye değer. Bu, daha çok Aryen bilgilerin etkisi altında olmuştur.

Hint Ezoterizminde Ölüm ve Ahiret Hakkındaki İnançlar

Ruh hakkında ne diyorlar? Asu (ruh), manas (zihin, düşünce), atman (benlik, öz varlık, zat, nefis, canlandırıcı), prana (hayat enerjisi, hayat soluğu) gibi çeşitli adlarla gösterilen ruhun, şuursuzluk hâllerinde, bedenden ayrılıp, beden yakıldıktan ya da gömüldükten sonra da varlığını devam ettirdiğine inanılmıştır. Ruhun ölmezliği kabul edilmiş olmakla beraber, şahsi varlığını maddi olarak koruduğu bildirilmiştir. Agni ilâhının kudretiyle temizlenmiş, bütün eksikliklerden kurtulmuş olan bedenler (astral ve esiri bedenler) öbür dünyadaki varlıklarına devam ederler. Burada "Agni" (ateşle temsil edilen) yüksek vibrasyonlu tesirlerdir.

Bu yüksek vibrasyonel etkiler, astral, esiri veya mantal bedenleri gerçekten vibrasyonlarını yükseltmek suretiyle İslah edebilirler. Karmik yüklerden kurtuluşun bir çaresi de budur. Şöyle açıklayalım: Bir varlığın bedenini terk ettikten sonra spatyoma geçişi normaldir. Orada kendi kendine bir hesaplama durumuna girmesi de gayet normaldir. Karmik bir yük ve ağırlık altında kendi kendine sorduğu sorular, otomatik olarak karşısına çıkan bazı problemler vardır. Bu problemleri, bu halledilmemiş konuları çözümülemesi gerekir.

Bunları imajinatif olarak ya da düşünsel bakımdan, iç vicdan bakımından çözümlendiğini kabul edelim. Kendisindeki bu vibrasyonel yükseklik nasıl sağlanacak? Astralindeki değişiklik nasıl meydana gelecek ki, daha üstün alanlarla bir irtibat kurabilsin? Vedalar'daki "ateş" esasında yüksek vibrasyonel bir plâni ifade eder. Bunun gerçek sembolizmi, "yüksek vibrasyonel titreşimlerdir." Bu etkiler özellikle yönlendirilir. Bir evreden diğer bir evreye geçecek kimselerin ateşle temizlenmesi, cehennemden geçmesi budur. Oldukça sarsıcıdır. Astral bedendeki psişik hızlanmayı (Ruhsal titreşim düzeyinin yükselmesi) yükseltmek biraz zordur. Fakat yapılmayacak bir iş de değildir. Bu, büyük yardımlarla gerçekleştirilebilmektedir.

Vedalar'da ruhların bir bedenden diğerine geçme inancı henüz yoktur. Öteâlemde tekrar doğmalar ve ölümler inancının başlangıçlarına Brahmanalar'da rastlanır. Ölünün ruhu, yukarı, havaya doğru, babaların geçtiği yoldan "Ezeli Aydınlık Ülkesi"ne gider. (Bu seyahatte ölünün cesedini yakan Agni'nin rehberlik ettiğine inanılması doğaldır.) Göğe gelince, ruh tamamıyla eski bedenine girip, "Yama" yanında hoş vakit geçiren babalarına rastgelir. (Demek ki, bu "babalar orada rehber varlıklar olarak rastlanan "richi"ler, "gurular" anlamındadır.

Ruh perisprisiyle mevcut bulunmaktadır.) Ruh Varna'dan oturacak bir yer alır. Çatapata Brahmana'ya göre, ölü bu dünyayı bırakınca, günahkârları yakan fakat iyilerin geçmesine izin veren iki ateş arasından geçer. Bu bize İslâm ezoterizmindeki "Sırat Köprüsü"nü hatırlatmaktadır. İyiler ya babalarının yolunu ya da güneşe giden yolu tutarlar. Upanişadlar, daha iyi için iki yolun bulunduğunu söylemektedirler: Biri, Mutlak Ruh'u bilenlerin yoludur ki bu yol Brahma'ya gider. Bilgisi eksik olanlar ise göğe giderler. İyi

işlerinin karşılığını görüp, tüketince tekrar dünyaya yeniden doğmak için dönerler. Diğer taraftan, kendi benliğini (gerçekliğini) bilmeyenler geri ruhların karanlık dünyasına giderler ve sonra dünyada tekrar doğarlar. "Kata Upanişad" öteâlemin sırrını aydınlatmak için Naciketas öyküsünü anlatmıştır. Ölüler Ülkesi'ni ziyaret eden Naciketas, göğe gidenlerin ve ölmezliğe lâyık olmayanların tekrar ölüm kudretine düştüklerini, varlık dairesine girerek tekrar başka bir bedenle doğduklarını öğretmiştir.

Ahret (Öteâlem) İçin Düşünceleri

Babalar ve Yama ezeli aydınlığın parladığı en yüksek üçüncü gökte dururlar. Bu yere güneşin en yüksek noktası ya da Vişnu'nun en yüksek adımı dahi denmiştir. Yama, Tanrı'yla beraber burada bulunan bir ağacın gölgesi altında içer. Bu ağaç İslâm'da "Tuğba" ağacını hatırlatmaktadır. Tevrat'ta "Hayat Ağacı" diye geçer. Atarva Veda bu ağacın "Ateş Ağacı" olduğunu söylemiştir. Dindar adamların, canlarını savaşlarda tehlikeye koymuş kahramanların, yoğun nefis mücadelelerinde bulunanların, hepsinden de çok kurban takdim edenlerin görecekları mükâfatın göğe gitmek olduğuna inanmışlardır.

Atarva Veda, bu gibilerin kazandıkları nimetler hakkında bilgilerle doludur. Ölü göğe gidince, babasına, annesine, eş ve çocuklarına tekrar kavuşur. Hastalıklar artık arkada bırakılmıştır. Sakatlık, zaafiyet gibi arızalar bilinmez. Zengin-fakir, zalim-mazlum yoktur. Saadete ermiş varlığın hayatı, tanrılar arasında özellikle iki hükümdar, Yama ve Varuna yanında geçer. Burada ud sesi, şarkılar işitilir, soma ırmakları, süt, bal ve şarap akar. Meyveler boldur. Parlak renkli inekler oturanların her istediği şeyi yaparlar. Gökteki yaşayış, şehvet dolu zevklerle geçen maddi bir hayattır. (İslâm'daki Huri ve Gılman hikâyelerini anımsatıyor.)

Vedalar'a göre fazilet sahibi olanlar öteâlemde bu yeteneklerinin karşılığını gördüklerinden, günahkârlar için de ayrı bir yer olduğuna inandıkları farz edilir. Rig Veda, cehennemi dibi bulunmayan karanlık çukur olarak anlamaktadır. Homer'in ifadelerindeki "Hades" de "dibi bulunmayan karanlık çukur" olarak tanımlanmıştır. Fakat İslâm ezoterizminde cehennem anlatılışı daha değişik tarzda karşımıza çıkmaktadır. Çatapata Brahmana'da herkesin öldükten sonra tekrar doğduğunu, bir terazide tartılarak yaptığı işlere göre ödüllendirildiğini ya da ceza gördüğü anlatılmıştır. Halbuki Vedalar mahşer günü, dünyanın mahvolduktan sonra tekrar yaratılması hakkında hiçbir şey bilmezler.

Ölüye Ait Ayinler

Vedalar devrinde cesetler yakılırdı. Ölülerin yakılmadan gömüldükleri de muhakkak olmakla beraber, ayin kitaplarında buna ait hükümler yoktur. Ölünün saçı ve sakalı kesildikten, tırnakları temizlendikten sonra vücudu yağlanır, çiçekle süslenir, yeni elbisesi giydirilir, yakılacak yere götürülür. Buraya gelinceye

kadar ayak izleri silinip, evine tekrar dönmemesi için değneklerle bağlanırdı. (Hristiyanlıkta da aşağı yukarı böyle bir süsleme vardır.)

Vedalar, kudretli bir sınıfın, liyakatli bazı kişilerin tekelinde kalmış, ancak bilenler tarafından ifade edilebilen, halka tam manasıyla ifade edilemeyen şeylerdir. Upanişadlar'la birlikte serbest bir düşünce hareketi başlamış olmaktadır. Esasında Brahmanlarla Upanişadlar arasında kesin bir fikir ayrılığı yoktur. Upanişadların çoğu felsefi düşünüş, bir sınıf imtiyazı olmadığı için, ruhbanlık sınıfı dışında meydana gelmiştir. Rahipler arasında gelişmiş bir düşünce tarzı değil, doğrudan doğruya, onların dışında halk arasında, dinsel disiplin dışında meydana gelmiştir. Bu bakımdan çok daha serbesttir. Eski Upanişadlar M.Ö. 8. ve 6. yüzyıllar arasına kadar devam eden bir devir sırasında hekim ve öğretmenlerin kâinatın büyük sırları hakkında felsefi fikirlerini tespit eden risalelerden meydana gelmiştir.

Upanişad, Sanskritçe "Sat", oturmak ya da oturulmak kökünden gelir. Şu hâlde "Upanişad" kelimesi yüksek bilgi sahibi bir öğretmenin sınırlı sayıdaki öğrencilerine bu gizli ilmin elde edilmesi yollarını öğrettiği oturuşlar, gizli konuşmalar, dersler demektir. Bu kelimelerle gizli, mistik bir doktrin ifade edilmektedir. Eski Upanişadlar konuşmalar tarzında yazılmışlardır. Bu hayat veya öteâlem hakkında talebelerin sorduğu sorulara öğretmenin cevap verdiği gibi, bazen soruyu sorup, cevabı veren yine öğretmenin kendisidir. Upanişadlar bir hayli sayıdadır. Şimdi, bizi asıl ilgilendiren Upanişadlar'ın esaslı doktrinlerine gelelim. Bizi asıl ilgilendiren husus budur:

Upanişadlar'da araştırılmış bütün konuların genel içeriklerine dayanarak dini ve felsefi açıdan şu sonuçlara varılır:

1. Upanişadlar'ın uyguladığı en esaslı inanç, "Her şey O'dur" ya da "Kâinat bir'dir."
2. "Eşi olmayan yalnız Bir'dir" ilkesinde toplanabilecek; idealist bir monizm (tekçilik)dir. Oysa Hindular genellikle tanrısız olarak bilinir. "Yalnız hakiki varlık olarak tek ve hep olan cevher Brahman mevcuttur." Burada mutlak bir Tanrı'dan söz edilmektedir.

Bu nihai hakikat, dış âlemde olayların daima değişen akışında bulunmaz. Duyularımız ile temas ve münasebette bulunduğumuz kâinat, kuruntu ve hayalden (yani MAYA'dan) başka bir şey değildir. Kur'an'da, "Size dünyayı geçici bir yatak yaptık." denilir, benzer şekilde. Bu hakikat; psikolojik şuurun esasında, düşünen varlıkta ya da nefiste, insan ruhundadır. Buna Hintliler ATMAN ya da JİVATMAN derler. Rig Veda'da bu kelime nefes (bir şeyin esası), sonraki Sanskrit dilinde de herkesin zati anlamlarında kullanılmıştır. Oğlunu, karısını sevenler, onları Atman -yani kendi nefsi, kendi zati- için severler. Şu hâlde Atman, değişmez, daima hakikat olan BEN'i, hem de Hint ilahiyat felsefesinin bağlandığı "yüksek ben"i gösteren bir kelimedir.

Dolayısıyla iki anlama gelmektedir: Bir, kişilikteki kendi öz şahsiyetimizi meydana getiren ben; bir de Hint felsefesinde ulvi, en yüksek olan benliği ifade etmektedir. Tasavvufta da "ben" ve "O" kelimeleri hemen

kariştirilir. "Ben, sen miyim? Sen, ben misin?" gibi. Diğer bir deyişle, "Ben"nin bir prensibi olan Atman ile, Brahman -daha önceki tek var olan- birbirinin aynı ve birdir. Bu iki tabir her ne kadar görünüş itibarıyla çift ise de, esas bakımından tek ve aynı hakikati gösterir.

Brahman kalpte durur. Tasavvuftaki "Kalp ehli..." deyişini de buradan gelmektedir. Başka yerde değil, oradadır. Ezeli sükûnete sahip olan bilgiler, ruhunun içinden, Brahman'a yönelmiş olanlardır. Geçici şeyler arasında ilelebet devam eden varlık, müebbet olmayan fikirleri düşünen ezeli ve ebedi mütefekkindir.

Bu sözlerden, Brahmanın da, nispeten anlaşılabilir fakat aslında şuur sahibinin üstünde şuurlu bir varlık olarak kabul edildiğini anlıyoruz. Çünkü Kena Upanişad'da zihin O'nun vasıtasıyla düşündüğü hâlde, hiçbir zihin O'nu düşünemez. Bu, mutlaklığın gayet güzel bir ifadesidir. O'nun vasıtasıyla zihin düşünür ama hiçbir zaman zihin O'nu düşünemez. Yani O'nun verdiği tesir vasıtasıyla zihinlerimiz çalışır, fakat bu çalışan zihin tesirin kaynağını düşünemez. Daha doğrusu, O'nun verdiği rahmetle sen canlısın; bir şey yaparsın ama sana bu gücü veren hakkında bir fikrin olamaz.

Ezeli ve ebedi olarak düşünen, fakat kendisi hiçbir zaman düşünülmeleyen bu yüksek şuur hem ruhani, hem de bilinmeyen bir şeydir. O, her şeyin içi olduğundan görülemez. Fakat o görür ve iştir. Her varlıktan ayrı, bütün varlıklarda duran O'dur. Bütün varlıklar onun cisimleri, varlıkları oldukları hâlde, yine bu varlıklar O'nu bilmezler. Bu ifadeler bize ister istemez Muhiddin Arabi'yi hatırlatmaktadır. Şu hâlde Atman, Brahman ancak menfi her sıfattan arınmış olarak tarif edilebilir.

O, kelimelerle, fikirlerle, gözle değil, şu ikrar ile anlaşılabilir: "O, O'dur (Katata). Gizli adı, "Varlığın Varlığıdır (Bradar nayaka)." Bu özelliklerinden dolayı Brahman sadece Sat veya Tat ile tarif edilmiştir. Tasavvufda da "HU" diye geçer. Farsçada, "O" demektir. "Huvelbaki: Ölümsüz olan O'dur." O'nun hakikatini tayin eden akıl, O'nunla mistik bir iştirak içinde boğularak, O'nu ancak sezgi ile kavrayabilir. Zaten ruhumuzun içinde O'nu bize sezdireni; her şahsiyet, her hayat, her varlığın esasında O'nu bulan, bu sezgiden başka bir şey değildir. Bundan dolayı doğru anlayış, muhakeme ve vukufta fark olmadığı gibi, iki ya da birçok nefisler de yoktur.

Çünkü Brahman ile her şahsın zatı (nefisleri de) bir ve aynıdır. Bunun böyle olduğunu, Yajnavalkya'nın Brahadaranyaka-Upanişad'da söylediği şu sözden açıkça anlıyoruz: "Brahman'ın ne olduğunu soruyorsunuz. Bu, her şeyin içinde olan senin kendi Atman'ındır. Bu mertebeye kadar erişen, kalbinde ilk aslın mevcudiyetini sezen bilge kişi, O'na kadar gidip, hatta O'nun içinde dağılıp, kaybolur..." Aynen Mesnevi'de Mevlâna Celâleddin'in dediği gibi... Damlanın okyanusta kaybolması... Artık o zat için ne iç ne dış, ne içerisi ne dışarısı vardır.

Onun için artık şahsiyet ve dış dünya kalmamıştır. Şahsi şuur Brahman Atman'a varacak kadar derinleşmiştir. Artık Evren Şuuru'yla temaslar başlamıştır. Böylece derhal kurtuluş, MOKŞA dedikleri durum elde edilir. Çünkü Atman, karmanın zaruretlerinden kendisini kurtarmıştır. Her şeyi Atman'da

görenler, artık Atman'dan asla ayrılamayacaklardır. Yüksek birliği, her şeyi ve her özdeşliği görenler için artık ne keder, ne de elemeler vardır.

Parlak varlığı, kudretli Yaratici'yı bizzat Brahman ile bir ve aynı olan ruhu gören, her türlü ihtirastan kurtularak, iyi ve kötü diye ifade edilen seviyeyi aşarak, yüksek birliği anlar. Kemale, derin bir sulh ve sükûna erişip, Bütünle birleşir. Her şeye nüfuz eden Atman'a kavuşur. Umman'a karışıp, ad ve şeklini kaybeden nehirler gibi, ad ve şeklinden kurtulan bilge kişi, ötenin ötesi, ruhun parlak hakikatinde kaybolur. Yüksek varlık, Brahmanı taşıyan bizzat Brahman olur, Evrensel yaratıcı, kalpte pek derin olarak saklı bulunan Atman'ı bulmuş kimsedir. Her şeyi yaratan O'dur. Kâinat O'nundur. Kendisi de bizzat Kâinattır.

Upanişadlar, din bakımından Hint zihniyetinin bundan sonra özelliğini teşkil eden bir bilgiyi de (ruhların reenkarnasyon ihtiyacını da) geliştirmişlerdir. Ölümden sonra ruhların, insan, hayvan, bitki kılığına girmek suretiyle tekrar dünyaya dönmesi inancı yalnız Hintlilere ait değildir. İkel dinlerde bulunması esaslı bir itikat ise de Upanişadlar bu itikada yeni unsurlar, iyi ve kötü (sevap ve günah) gibi bilgileri ekleyerek değiştirmişlerdir. Burada açıklanması gereken bir husus bulunmaktadır: Genellikle reenkarnasyonun eleştirisini yapmaya kalkanlar, "Brahmanik inançlardaki tenasüh fikriyle hareket edersek: Ben kaba hareketlerde bulunursam, falanca hayvan şeklinde mi dünyaya geleceğim?" derler.

Bu şekilde tepki gösterilmesi biraz da normaldir. Zira bunlar birer ilmihal olarak kitaplarda uzun uzun anlatılmıştır. Aslında bunların hepsi semboldür. Bir varlığın herhangi bir hayvan olarak bedenlenmesi gerçekten bir şey ifade etmez. Bunların sembollerim çözmek lâzımdır. Hint Ezoterizminde atın, timsahın, kartalın, tilkinin vs.'nin ayrı bir sembolü vardır. Bu hayvanlar insandaki karmik bir eksikliği ifade eder. Örneğin "Sen tilki olarak doğacaksın." dediği zaman, burada tilkinin bir sembolizmi vardır: "Sen bundan evvelki hayatında aklım, zekânı gayet kurnazca kullanıp hilekârlık yaptın, pek çok yükler aldın, başkalarını kandırdın. Şimdi bundan sonra yapılacak iş, senin böyle bir derde müptelâ olmandır. Sen, senden daha tilkiler tarafından adamakıllı istismar edileceksin. Bu hayatında sen yerden yere vurulacaksın." Bu gibi sembollere Tibet'in Ölümler Kitabı'nda bol bol rastlanır. Burada hayvan, bitki vs. insandaki telâfi edilmesi gereken eksikliklerin birer sembolü durumundadır. Zaten dinlerin yarısından fazlası sembolik ifadedir.

Yukarıda Vedalar'da ölüm ve ahiret hakkındaki inançları anlatırken, ölü ruhların Yama ülkesinde (dünyada olduğu gibi) yaşadıklarını belirtmiştik. Yama ülkesi dedikleri, spatyomun ilk merhaleleridir. Dünya tesirlerine oldukça açık bulunan astralin ağır bölgeleridir. Tibetçedeki Bardo'nun bir kısmı da buna tekabül eder. Halbuki Upanişadlar, bir kimsenin dünyada yaşadığı müddetçe, yaptığı iyi-kötü işlere (karma, iş, aksiyon) göre öbür dünyadaki hayatının belireceği fikrini meydana koymuşlardır. Bir varlığın bu dünyadaki hâl ve mukadderatı bundan önceki varlıkları esnasında yaptıklarının sonuçlarından başka bir şey olmadığı gibi, şimdi yaptıkları da bir dahaki gelişindeki hâl ve mukadderatını tespit edecektir.

Eski Upanişadlar'dan biri olan Bradarnayaka'da Jarad Halkarada adındaki bir öğrenci Yajnavalkya'ya şu soruyu sormuştur: "İnsan ölünce, nefesi rüzgâra, sözü ateşe, gözü güneşe, fikri aya, işitme hassası göklere, vücudu yere, saçları bitkilere ve menisi havza gidiyor. Bu takdirde insan nerede kalmıştır?" Bu soruya karşı hocası, "Elimi tut. Bu soru hakkında seninle bu mecliste değil, ayrıca aramızda konuşalım." deyip dışarı çıkmışlar. Bu hususta konuştukları ise, bir insanın yaptığı işler, yani karmalardır. Hocası, "Bir insan, hakikaten iyi işlerle iyi, fena işlerle fena olur." dedi. Diğer bir cevabında bu fikri daha da açarak, "Bir insan yaptığı işlerine göre doğmuştur. İyilik yapanlar iyi adam, fenalık yapanlar fena adam olarak doğmuşlardır. Bir kimse kutlu işlerle kutlu, fena işlerle fena olur. Bunun için insan arzulardan ibarettir." demiştir. Yani insan neleri arzu ediyorsa, bir bakıma, bundan önceki hayatlarının etkisiyle arzu ediyor demektir. Tekâmül ihtiyacı açısından bu böyle olsa gerek. İnsanın arzuları içi gibidir. İçi de yaptığı işler.

Mukadderat yaptığı işlere göre tayin olunur. Yukarıdaki görüşleri neospiritüalist (yeni ruhçuluk) açıdan yeniden incelemek gerektiğini de burada belirtmek isteriz. "Bir insanın önceki yaşayışlarında yaptığı işlerle, sonraki hayatlarında birbirine yüklü olarak gireceğine dair kuvvetli itikat, kurtuluş meselesine yeni bir anlam, yeni bir zaruret vermiştir. Bir insanın daha önceki enkarnasyonlarında yaptığı işlerle, sonraki yaptığı bir sıra hayatlardan her birine yüklü olarak gireceğine dikkat çekilmektedir. Yani karmik yük sürekli bir şekilde artıp, çoğalabilir.

Nitekim Kur'an bunun çözüm şeklini de bize söylemiştir. "...Bizim emirlerimize karşı gelmekte ısrar edenleri biz helak ederiz..." Burada "helak etmek" yok etmektir, ortadan kaldırmaktır. "Ortadan kaldırma" ifadesiyle daha önceden belirttiğimiz gibi, bir özel tesirle astral bedeninin hafifletilmesi, astral bedende birikmiş olan karmik tortunun ortadan kaldırılmasıdır ki bu işlem o varlık için büyük rahmettir. Bu ameliyeden sonra belki de tekâmülünü başka bir sistemde devam ettirecektir. Bu, onun için bir rahmettir.

Acaba bizler, sürekli olarak bu karmik yükümüz büyüyorsa, ne zaman bundan kurtulacağız, ne zaman bu doğum-ölüm çemberinden kurtulacağız? Kısaca ne zaman dünya okulunu bitireceğiz? "Bir kimse ebediyen devam eden doğum-ölüm çarkından kendini nasıl kurtarabilir? İşte bu derin endişe Hintlileri felsefeden kurtarıcı bir bilgi, dinden kurtarıcı bir yardım aramaya mecbur etmiştir." İşte bu yüzden Hint felsefesi çok gelişmiştir. Dünyada en iyi felsefi dil, Sanskritçedir. Felsefe yapmak isteyen Sanskritçe öğrenmelidir.

"İşte bu derin bilgiyi kavrayabilenler kendilerini şahsi vehim ve hayalinden, bu hayalin bütün sonuçlarından, arzu ve alâka kayıtlarından kurtarırlar. Her şeyi elde etmiş bir kimse aktır, daha ne isteyebilir? Böyle kimselerin evvelce yaptıkları işler, ateşe atılan sazlar gibi yanar gider." Yani ebedi ıstırap, ebedi cehennem yoktur. İdrak belirli şeyleri kavrayıp anlamaya başladıktan sonra bundan önce yapmış olduklarımız artık bizim için bir töhmet, ayaklarımıza bir bağ değildir. Zaten amaç o idrak seviyesine ulaşmaktır. Bu şekilde dünya okulu bitmiş olabilir.

Upanişadlar'da Ahlâk Anlayışı

Upanişadlar'ın ahlâki egzersizleri bir sistem içinde değil, dağınık bir hâlde bulunmaktadır. Bu öğretiler, günlük hayatta ölçülülük, ibadette samimiyet, hakikat, muhabbet tavsiye etmektedirler. Diğer kutsal kitaplardaki felsefi ve metafizik doktrinlerden ziyade Upanişadlar'da ahlâki içeriğe önem verilmiştir. Bu dünyanın her türlü tuzaklarından kurtulup, yüksek varlıkla nihai birleşmeyi, kurtuluşu arayanlar için nefse hâkim olmak, sevgi ve şefkat en esaslı faziletlerden sayılmıştır. Fakat Upanişadlar'ın ahlâki öğretileri, durmadan dönen, tekrar tekrar doğmalar çarkından kurtulup, orijinal ve ezeli kaynağa dönmek olduğuna göre, şahsı ilgilendiren bir fazilettir.

Aslında "tekrar tekrar doğmaktan kurtulup, ezeli kaynağa geri dönmek arzusunda bulunmak nef sanidir" denilmekte. Bu sadece kişiyi ilgilendiren bir fazilettir. İyilik etmenin meydana getirdiği zevki tatmaktan çok, dünya bağlarından kurtulmaya engel olan her şeyden çekinen bir gayret teşvik edilmektedir. Daha doğrusu, iyilik etmekten bile insan haz duymamalıdır. Bu hazzı duyduğu sürece insan yine dünyaya bağlı demektir. Bu sefer de bu zevke bağlanmak söz konusudur. Mümkün merteye, yapılan işten hiçbir şekilde şahsi bir haz duymamanın yollarını aramak gerekir. Bu çabayı gösterebilmek aslında büyük bir gayrettir. Bu husus, İslâm'da Allah rızası kavramıyla ifade edilmiştir.

.....